...iin proltaarinar negedegtii — Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

≡ Buriaad-Mongoliin ≡

YNEN

(b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yilədb. ..... zobielliin ɵmɵnɵɵs ɵdөr byri alitelegdene. ½ ..... garça baina.

1933 onii Dekaaʙri 15

№281 (1139)

Zakika yne
1 sariin 2 tөk. 20 m.
3 sariin 7 tөk. 50 m.
6 sariin 15 tөk. 1 ziliin 30 tөk. nezezdiin yne 10 mөngө

YNENII Redaagciin AADRIS
Центросоюзная 19
№ телефонов: редактора 344 секретаря 323

Aangli Golaondiiin kөөrөldөөn—imperaliistanuudiin kyçenii kubaarilagdakiin temdeg

Beerlin, 14 („Praavdiin" tns-kor) „Berliner Tageblaad" geze germaaniin soninii Gaag kotiin korespondeentiin medeecekeni, delekeidekinii dain ceregiin yjede zyyn taliin froontodo Aangliiin byke ceregiigi komaandalan jabasan foldmarşaal Alenbii gegçe Singapyyr ba Gölaandiiin Enedkeg feeşe tuşkai zorizo mordobo. Ene oçolgiini zorilgo jikə niuuca. Uçar medeke ulas teriin tөmootonii dund ene oçolgiigi Nomokon dalaideki baidaliin kurcadasantai kolbogduulna.

„Algeime Kandelsblaatt" soninii amsterdaemiin korespoudeentiin medeegeer: „Nomokon dalai deere arcaldaa garaa bolni Goleandi ulasiin koloonigazaruud, nen tyryynde Jaava, Symaatra, Bornco oltoriguudiin neitraliteediin (kamaaralgyi baikiin) keregte ajuul tokiooldono. Dain cereg bolçoo kadani өө riingөө ceregiigi neeftieer kangakiin tula Japoon bol Borneo oltorigdeki Traakan, Bөllig Papanii neeftiin garnuudiigi bulimtarkani gaiçyy geze Golaandi jike aiza baina.

Oolaandiin Enedkegiin neitrateedtei baikiin tukai olon ulas koorondiin naiduulalga tullaka gesen Golaandiin oroldolgo bolbol Japoonii eris zerisen deerees amzagdasan ygei.

Buriaad Mongol ulas Soveed kolboonii tyryy respyybligyydiin negen bolko ba çadakaç josotoi

Yde kotiin namiin ideʙkitenii kural deere nojaaʙri 29dө nөk. Raazymoviin kelesen iledkel

...asiin өmөnө ujalgaa şudarguugaar ...icedken emkiee kөmyyzyylke

...d-Mongoldo keden ...ikadaa tus respyybli-...iin emkiin kөdөlmөri ...inii bejede cuglarsan ... kelekiigi kysenem. ...yyde baikadaa Buriaad ...n namiin emki өөsө-...nzelelde duratai juma ...ulaasam. Minii sanal ...ariin baidaltai zokildo-... bajasaвam. Uçar iime ...arç kaliralta ygeigeer ...on çukala tasaguudta ...daza bykii tanai kөdөl-...ukai keden zyilyydiigi ...osotoi baina. Imagta ...iin şyymzeleliigi jabuu-...riin ba Buriaadiin mo-...iin emkiigi amagalan ...ilaas gargaza abka ...edөlmөriiin yndesen ...өgөөd enyynii tukai ... medeze baigaa namiin ...ogtool dotoroo zaagda-...ina.

...iin tyryynee Buriaad-...n namiin emkiin ula-...anuudiigi gyicedkekiiin ...ceceliin tukai.

...ibiiriiin Kizaar bol ...ede ulasiin өmөnөki ...a—tariaatuşaalgiin ja-...i zarim keden urigşaa ...uudiigi amzazai. Ma-...ariin kolkoozçon ba ...zaltan bol ulasta ta-...ka tөsөbөө Dekaabriiin ... cөm gyickdkeze ça-...e naidaka naidalga ...bol urigşaa nege al-...temdeg mөn bolno, ...ol enyynii urida zilyyd-...eledkel bol febraali ...r ba zarimdaa maarta ...r çirgyyldeze jabadag ...ede bykii baidaluud ...ө azaliin çukala kam-...d tasalduulka bą kamag ...kabariin tarilgada ...he-...tasalduuldag baisan. ...dotoroo iime dabşal-...ç Buriaad-Mongoliin ...giin tariaatuşaalgiin ...gdeze jabasan ile ka-...baina.

...emkiiin kangaltagyi ...ilsөnii ulamaas zarim ...kolkoozuud nege ga ...saa 15-18 pyyd ta-...asan ba өmçiin azal-... aimaguudta) 3-4-5 ...aasan baina. Iime bai ...tiin aimagta bii baiвa. ...nyyd baidal Selengiin ...-Şiberiin aimaguudta ... Ene bɔl imagta kol-...aiguulaltiigi ebdekiin ...o kereg geze ile me-...josotoi.

...a Buriaadta tariaatu-...ereg tiime muu bainab? ...e gancakanç proceen-... ynekeeree kolodko ...jegtiivno erke baidal

...kelekede, minii karaa-...lzo baigaa bodoto bai-...anilcaad baikada. gan ...d keleke uçartai bol-...odkoşogyi berkeş...el ...ygei, tariaatuşaalgiigi ...uulka keregte saad ... kiize baisan zyil bol ...amiin emki ba kama-...ynee Buriaad Mongo-...yybligiin namiin edeb-...kangalta ygeigeer kө-...sөnөөs bolko azai.

...cokilgo tukai kereg ...ainab, tariaacokilgo bol ...aalgiin tөsөbiigi bogoni ... dyyrgekiin negen çu-...kecөlni mөn. Tariaaco-...yrkeni ton өdii. Zarim ...dta kelcene—tiime bai-...oj, manaida molotiilko ... baina geze. Kynyyd ...kolboon dotoroo me-...e mikaniiçeski molo-... tariaagaa cөm cokizo ... kebertei, traagtor ba ...kaniiçeski molotiilkodo ... zantai baina. Zygeer ...çeski molotiilkiin kazuu-...orinii kyçen bol tuiliin ...çen ba tuiliin jike suuri ...baina şuu. Basa zarim-...aarç talkacokiko jaba-...een suuri ezelelceze bai-

saar baina. Tiikede Buriaad Mongoldo ene argiin tukai ugtalan martaza orkison baina. Kamag bykii kereg bolbol kaana jamar negen kolkoozdo itegeltei şain kynii ygei bailbal, tendeki kөtөlbөrilөgçөd kezeedee bidenii şugamiigi nugalza tariaacokilgiigi tyrgedkekiin kemzee abkiin orondo karin ene metiingee baidaliigi uridaa barin tariaatuşaalgiin teempede koişo tatakiin jabuulga kiideg baina. Iime kolkoozuudta jөrөnkiidee tөsөb zokioodo egeel jikeer koişo tatasan udaan bolzortoigoor zokioodog ba jөrө ulasiin өmөnөki ujalganaas kolodon zaicakiigi bododog baika jum. Tariaacokilgiin tөlөө eris temeceke temeceliigi zaakanç zabsarluulaa bol enөөkilө eldebiin sanaluudiigi өrgөdkөn kөzyylze өkө bolno.

Gurban rajoonuudiin baidaltai tanilcaad baikadam, jikenkidee tariaagaa cokisoniini syylde 20-30 proceent tariaani soloomondoo y l d e d e g b a i n a. Kerbee tariaani soloomondo orkigdodog ygei josotoi sainaar cokigdodog baigaa bol tus kolkooziin talkanii balaansa ton өөrө baikasan.

Soveed kolboonii ondoo mozo, respyybligyydte namiini emki gyiced sainaar daiçalan elsyylegdeze, iime argiin daisadiin mekete jabuulgiigi butacokigdoson baidag ba muu çanartai kөdөlmөrөө cag dotorni usadkan zailuuldag baina. Zygeer ende Buriaadta, Kizaarta tariaagaa dutuu cokiko jabadal olon kolkooznudta baidag ba tariaatuşaalgiin tөsөbiigi cag bolzortoni cөm gyicedkeke jabadalda eris saad uçaruuldag baina.

Moziin namiin emkiin өmөnө baigaa tyryyşiin çukala zorilgo bol tariaatuşaalgiin tөsөbiigi nege 10 konogto gyicedkeke josotoi. Enyyntei kamta azakuin ba ulas teriin talaar jikeken sanalaa tabiza өmçiin azaltanii tariaatuşaalgiin tөsөbiigi gyicedkyylke zailaşagyi. Ene zorilgo bol gyicedkegde keer geeçyy? Gyicedkegdekeer. Byke arganuud cөm baina. Kamag asuudal bol imagta namiin emki bol өөriingөө byke kyçe çadaliigi elsyylen uul azakui ba ulas teriin çanarta asuudaliigi gyicedkeze çadakuu geze asuudal baika jum.

Kojordoki zorilgo—malbeledkel. Ene kampaani bol mөn prolitaari ulasta tuiliin jike zorilgotoi jum. Enyynii tukai muu kөdөlmөriөө jaagaadç obјegtiivno şaltagaanaar kariuuca ka ygeiçi. Zygeer enyynii tukai kereg deeree juu bolood bainab? Kojor gurban kvaartal өngөrçөsөn bolboç kvaartaliin tөsөb 33% gyicedkegdeed baina. Keniiç medeseer syylşiin kvartaal—ogtiaabri, nojaabri, dekaabri saranuud azai. Ene yje bol maliin maka abkiin talaar egeel өndөr kemzeete proceentiin garka cag baina şuu. Mөnөө kyrter respyyblig dotoroo 1934 onii makanaloogto oruulkaar maka cugluulka jabadal kiigdee ygei baina. Enyygeeree bol jireke ziliin maka beledkeliin tөsөbiigi gyicedkeke jabadalda jikekeken ajuulta saad uçaruulkaa baina. Keden olon mozo, kizaar respyybligyydiin dyreşelees medkede tyryyşiingee 3 kvaartalda kiigdeçesen tasaldalnuud bol 4 deki ekvaartaldaa jaabaç bytyylegded g ygei baigaa jum. Keniiç medeser tariaaçan bol namariin yjede jamar malaa azaldaa yldeekeb, jamar malaa kudaldakab g. m. bagcaaza abadag baina. Kerbee bidener ene gargaşiigi jireke ziliingee beledkelde oruulza abkaar kөdөlmөrilzө çadaagyi bol, kezeedeeç jireke ziliimnai tөsөbtө saad bolkoni ile.

Gurbadaki asuudal—mөngөnii resyyrsiigi elsyylke jabadal. Jaagaadç ende „objegtiivono" eike baidal baika geze bodoko argagyi. Mөngө kөrçөkө ygei. Tyyniigi cokiko kereg ygei. Mөngөn zөөri elsyylke jabadalda zydkeke kyçe keregleg dekegyi. Gebeç enyynii talaar jike muu baina. Nojaabriiin 20 medeegeer kvaartaliin tөsөb 49,7% gyicedkegdebe. III kvaartaliin tөsөb 77% kyrgegdeed baiçoo. Iime uçar bol gancai namiin emkiin zuram sakilga şuud unaza, tedeneriin namiin өmөnөki kariuucalgiin eris doo şolsonoos bolno. Bidener soveediin mөngөөr soveed kolbooto ulasaa ingyystrizyylze bainabdi, ene mөngөөr bidener Magnitogoorskiigi baiguulaabdi.

Ene mөngөөr Kyzbaasiin nyyrse—mitaluurgiin baza baiguulaa, basa ene mөngөөr tanai PVRZ baiguulagdaza baina. Kerbee enyynii tukai namiin emkiees josotoi sainaar kөdөlmөrilөө ygei bol soveed kolbootiigoo indyystrizyylgiin du gui deere modo tablsan bolno.

Kөdөөdө mөngө bii juu? Ene ilyy asuudal. Kerbee ene keregte daiçalkui josoor orobol kvaartaliingaa tөsөbiigi 2-3 nideele bolzoroosoni urida dyyr geze bolko. Kerbee ene arganuudiigi keregleze çadaagyi emki baibal, tedener socialiis baiguulaltiin ondooç tasagiin gol çukala kөdөlmөrinyydte saad uçaruulkani zailaşagyi bolno.

Tariaa, maka, finaansiin talaar namiin emki bol oiriin cagaa eris kubilalta kiike josotoi. **ulasiin өmөnөki ujalgaa şudarguu sainaar gyicedkebel, namiin zinkeni şugamiin tөlөө ynekeeree bejee өgçө bainabdi geze keleke erketei bolnobdi** geze respyybligiin emkide keleke josotoi baina.

Kizaar dotoroo ba ilangajaa Buriaadta cag yrgelze namiin zinkeni şugamiin tөlөө oportunistanuudiigi esergyycen temeceke tukai togtooluud olon gargagdadag baina. Zygeer jө rөnkiidee ene togtool ba namaas tabisan zorilgiigi bodoto kereg deere bejelyylke jabadaliin koorondo zabsar garçadag baika juma. **Imagta prolitaariin ulasiin өmөnөki ujalgaa ynekeeree bolşoviig josoor dyyrgeze, tyygeeree bol namiingaa emkiigi çukam bolşoviig josoor kөmyyzyylke josotoi.** Kerbee respyyblig ba kizaariin rajoonuudiin emkinyyd ene çukala bolşoviigiin argiigi өөsөdiingөө zergede keregleze çadaagyi bol nileen jike geeke ba ynendee өөriingөө gol zorilgiigi dyyrgeegyi bolko azai.

M. O. Raazymov.

II. Kabariin tarilga bol kizaar dotorki amagalan bişe baidaliigi usadkaka tukai asuudaliigi şiidkeke

Kabariin tarilgada beledkeke tukai asuudal tus nege kedөn azagaltanuud. Respyyblig dotor ene kөdөlmөri ekilee ygei baina. Ynendee tarilgadaa beledkelzunii yjede paariin kakalalga ba namariin paar kakálalgaar ekilesen. Gebeç, paar beledkesenii ilangajaa namariin paar beledkesanii keregni jike muu baina. Respyyblig dotor 7 mingan ga namariin paar 80 mingan moridiin ba 14 MTS nyydte baisan olon tcoto traagtornuudiin baibaç kakalagdasan. Enyynde keden zuun traagtarnuudiigi nemegtii. Namariin paar bol өngөrsөn kereg. Bii enyyn tukai mөnөө baidaliigi zasakiin tөlөө kelene biçeb—enyyniigi zasaka arga ygei, enyyn tukai keleke uçar bol taanariin ken bykөn namariin yjede ali tukai çukala keregiigi aldasani namariin paariigi ene zilde tasalduulasani kabariin tarilgiin jabacada jereke ziliin urgacada ker zerge muu baikiigi medekiin tөlөө keleneb.

Mөnөөç, kabariin tarilgada bakanaarç beledkelni ekilee ygei baina. Kolkooznuudta yrisenii foondonuudiin tөlөө temecel ygei. Yrisen —ene gol zyil. Bodokodo, kyynyyd iigeze jarina: nen tyryyn tariaatuşaalga gyicedkekei tyynii syyleer baakan amarka, tariaatuşaalgiigi maarta juu ali fevraarida dyyrgesen tukai bajar keke, tiisenii syyleer yrise baiguulka Şine cag dotor kedyi, çineen tariaan ygei bolkob? Aikabtar jike.

Zebseg ba maşiinanuudiin zasabariin kөdөlmөri ekilee ygei. Kolkooznuudiin morid tukaidaa sanalaa tabiza baisani karagdana ygei. TK ba AKSiin traagtornuudiin baibaç, kedөө azaliin mekaniiszaraliin ulam ulam өrgөdөzө baibaç morin bol kolkooziin yiledberiin gol gesen tukai keden olon toogtoolnuudiigi taanad medeze. Ede togtoolnuud dotor morijoo azakaraka koollogko ceberleke g.m. tukai todorkoi kelegdeseni taanad medeze. Minii ba nөk Jebaanoviin tanai keden rajoonuudta jabaza şalgaad yzekede tede togtoolnuud dotor dursagdasan zyilnyydtei adaliç juuma olon kolkooznuud ygei baina. Kyynyyd iigeze sanana: morin bol өөrөө jamar negen argaai baiza өngөrgөkө, jamar negen argaar өөriingөө koolloko ba kabar gazar kakalaka geze sanaka. Ene bol **kabariin** tarilgada morinii paarkada niite deeree kolkooziin baiguulaltada jike ajuul gargaza baina.

Kampaaninuudiigi eelzeelyylke sisteemiigi ali bolko tyregeer usadkaka keregtei. Kerbee bide kabariin tarilgiin beledkeliigi tariaatuşaalgiin tөsөbiin dyyrgegdesenii koino zanşal bolson amaraltiin koino ekilebel bide teempe ba çanariigi geekebdi.

Zyyn Sibiirte tariaatuşaalgiigi maartada dyyrgediigi saitar sanaka josotoi. Ynendee jyn bolonob? Kabarta muugaar beledkesenees kabariin tarilga udaarna. Tarilgiin syyleer kuuriaalgiin kampaani udaarana kuriaalgiin syyleer—cokilgo, cokilgiin koino—tariaatuşaalga, tyynii syyleer —dakin kabariin tarilgiin beledkel. Enyyn deerees elibedegdesen dykerig bolno.

Ene elibedegdesen dykerigees garalta, kizaariin kezee bykenee gegdeliigi eris usadkaka josotoi. Enyynii gyicedkelni nen tyryyn kabariin tarilgiin beledkel ba tyynii daiçalakui өngөrgөltө azai.

Buriaad orondo, bykii kizaar dotorki mete, yndesezeresen kөdөө azal deereki mylkimel, bolçuudiin teemp bol mөnөөnii gol gol daisan azai. Kerbee bidi ene daisaniigi zaicuulaza çadabal, kerbee mylkimel, bogooliin teempiigi josotoi **kөdөlmөriөөr solizo çadabal, bidi 1934 onii tyryyşiin kagas dotor namiin TK manai kizaar dotorki amagalan bişe baidaliigi usadkaka tukai zaabariigi niite deereni gyicedkeze çadakabdi.**

Mөnөө kөdөө toskonii kөdөlmөridө jun dutanab, kabariin tarilgada jun dutanaba? **kөdөlmөri deere bolşoviigiin gal dutana.** Manai yyrge bol namiin emkiigi, bygede kolkooziguudiigi soc. mөriicөөnii ba udaarnigzaliin entyziaazmaar çataalga azai.

Manda kabariin tarilgiigi bytemzeteigeer өngөrgөkiin bodoto keregcelnyyd bii juu? Bii. Mcriuii talaar kizaarç dotor, ilangajaa Buriaad—Mongoliin respyyblig dotor ylyy açasantai adli juma ygei-**kabariin tarilgiin ton okorkon bolzor dotor өngөrgөkiin tөlөө** aduun gyiced baina. Buriaad oron dotor kabariin tarilgiigi bөtөmzөtөigөөr өngөrgөkiin nөkөcөlnyydni kizaar dotoriinkioos ylyy. Respyybligiin jikenki rajoonuudni urgaciin talaar sain baidaltai—gancakan negen ba kojor rajoonuud tariaa dotuu tarisan.

Kizaarta—muu, 16 gol tariaanii rajoonuud tarilgiin tөsөbiigi miin 47,75 proceenta dyyrgesen.

Ene zilde 1932 onoikioos 10-11% baga tarigdasan. Namiin Kizaariin Komiteed **1934 ondo 1932 onoikioos baga bişiigi tarikaar bodomzolozoi.** Kizaariin ene çukala yyrgiigi bygede rajoonuud oilgoko josotoi.

Kerbee jamar nege rajoon 1933 ondo tarilgaa 30-40% dooşoni oruulsan bol, enyyn deerees bide tasaldalta ziltei zergeçeze bolkogyybdi? Bolko ygeibdi. Rajooniikioos baitugai moziin ba kizaariin agtiviin zarim kөdөlmөriçөd nege zil dotor tariaanii talmaigi bodkooko tukai bodomzoos aika baika juuma.

Bodkoozo bolko juu? Gyicedkegde juu? Bide bol ene yyrgiigi gyicedkeke gyicedkezeç çadakabdi, enyynii tөlөө bygede bodoto nөkөcөlnyydni: maşiina, morin, yrisen, morinii kool gyiced bii.

Buriaad—Mongoliin respyybyblig ene yyrgiigi gyicedkekiin talaar ylemze sain zyilnyydtei.

Buriaad oroni namiin emkiin tariaanii talmaigi 1934 on dotor 10-12% өrgөdkөkөөr өөrtө zorilgo tabibalni zөb baika. Ene tiime jike bişe. Ene 30-35 mingan ga zişeelebel bolno, tyynees ganca **Bookonii aimag tariaanii talmaigi 8-10 mingan ga өrgөdkө**zө çadaka ba çadakaç josotoi.

Buriaad oronii olon moritoi olon aimaguudta өrkөtө byken de kyrteke tariaani jike bişe.

Ene bol yndesen zoniini sajakan tariaanii azal erklledeg bolson deerees azai. Ede raioonuudta tariaanii talmaigi saitar өrgөdkөkөni—aikabtar byke yyrge bişe, enyynii tөlөө kolkooznuudiigi ene keregte, emkidkeke soc. mөriicөө, udaarnigzal erkileze, tyyniigi oroiloko kereg tei. Bosoor enyynees jamarç yre garka ygei. Kerbee kolkooz dotor bolşoviig zorig ygei bygees namiin yyrgenyydiin bolşoviig gyicedkel baiza bolko ygei.

Bii, Irkyytckiin rajoonii, Udaa rnig" kolkooziin agtivtai jarisan.

Medekede, kolkooznuguudni kizaariin tedenii rajoonii, tedenii MTS iin kentei mөricөdөgiigi mededeg ygei baisan. Zergeleze baisan kolkooztoi batalasan doogovorni negeç şalgagdasan ygei.

Deede—Ydiin raioonii, „Noovo ziizni" kolkooziin cuglaan deere suuka zuuraa bide iigeze asuusan: „Tanaida udaarniguud bii juu?"—Kenç kariuu kelesen ygei. Tyynii syyleer tyryylegçeni kooloi dotoroo sezegteigeer —„Ygei negen biika"—geze kelesen. Tiikedeni tyyniigi bosodni zasasan:—„Negen baisan bol boç, tyyniigi udaarnigiin nerees bodoto deeree udaarnig bişe baisan deerees gargasan" gesen.

Kerbee udaarnigzaliin ba soc. mөriicөөnii baidalni enyyneeseç koişo jime baibal, bide manai kolkooznuudiigi bekizyylze çadaka ygeibdi.

Dakiza temdeglekemeni: ulasiin өmөnөki bygede ujalganuudiigi gyicedkekiin tөlөө erçemteigeer temeceketei kamta, kizaariin emki bol kabariin tarilgiin daiçalakui beledkeliigi erkileke josotoi zuuraa, ene kabariin tarilgiin zyyn Sibiiriigi amaga**lan biçe baidalaas gargaka zorilgotoi, manai kizaarta şine bolşoviigiin zanşalta joso kaiguulaka ba kөdөө azaliigi өrgөkiin tөlөө temeceliin ynekeeree bolşoviigteempiigi kangaka josotoi sanaka josotoi.**

Minii gyn itegeleere Buraad oron bol kizaariin tyryy salba**riini bolzo çadaka ba çadakaas baitugai,** kөdөө azaliin taeaar Soveediin kolboonii tyryy zergede or zo çadana.

Ynendee, ene jaakadaa bişe respyybligyydte çadagdasamba?

Byke orondo medeetei amzaltanuudiigi Tataariin respyyblig jaakadaa amzaza çadasanba? jaakada çuvaaşiin respyyblig syyliin zilde mөn tiime amzaltanuudiigi tuilaza, өөriingөө kөdөө azaliigi gaikaltai deere өrgөzө çadasamba? Ede respyybligyyd jөrөө zergeer tyryy kizaarnuud ba moznuudiin zergenyydte suuri ezelsen bişe. Medeseer uridiin zilnyydte kaanta zasagiin koloonizoruulaka bodol bol „bosotөrөltөn" urida yjede geze nerelegdegçediigi azakuin ba sojoliin talaar beeryyleze baisan. Ogtiaabriiin kubiskal, ilangajaa koligtivzaral bol baidaliigi yndeseerni kubilgasan. Leeninii yndesenii bodol bol geegdesen yndeseteniigi azakuin ba sojoliin talaar өrgөkiin gaikaltai sain zyilnyydiigi bii bolgoson. Mөnөө bide Ogtiaabriaar kөgzөn bodoson ede arad zorigtoigoor ba kyseteigeer mөnөө cekedkeze baisaniigi, keden zuun zilde noirzozo baisan byteen çadaka yydeliin jike kyseteigeer erkilegdeze, doloon modo alkaar edenii urigşaa debzeze baisaniigi karazai Ene—bulaaldaşagyi faagta. Ene Leeninii yndesenii bodoliigi, kaanta zasagiin koloonizoruulka bodoloor daragdaza baisan olon arbaad, zuugaad zilde çuglarasan kyçiigi ba yydeliigi bolşoviig josoor kerlel jamar jike tusataigi oilgozo çadagçadta ile azai.

Ede bygede ene jike kyçiigi keregleze, tyyniigi oroilsonooş, byke namiin emkiigi bolşoviigzoruulaza bygede kolkooznіguudiigi bolşoviig kolkooznіguudiigi ba çanga çadalta kolkooziin baidaliin tөlөө temecelde өrgөzө çadasanaas bolko.

Kerbee namiin emki şine kyçe gargan zyyn—sibiiriin namiin emkiees namiin TK iin erisenii josoor şineer kөdөlmөrilөbөl, Buriaad—Mongoliin respyyblig kabariin tarilgiigi sainaar өngөrgөsөnii ecesee Zyynsibiir kizaariin tyryy salbari bolkoos baitugai soveed kolboonii tyryy mozonuudiin ba kizaarnuudiin zergede kөndөtө suuri ezelkeni damzag ygei azai.

III. Kolkoozuudiigi bolşoviigçolon bekizyylkiin tөlөө

Tarilgiigi amzaltataigaar өngөrgөkiin tula ba jөrөnkii deeree, kөdөgiin azakuigi şinedken baiguulka keregiigi urigşani dabşuulkiin tula, **kolkooznuudiigi emkidkeliin ba azakuin talaar bekizyylke jabadalda** odoo kyrterkabaadalcasanaas byri ilyy jikeer kabaadalcaka bol nobdi. Azaliin emkidkeliin talaar jike muu baina. By teeciini noormo ton baga, Zeşee bolgon, tar'aa kadadag maşiina abaad yzejaa. Enyynde kojor kalaanii morinii kөdөlmөri dө kizaar dotoroo 3-3 kagas ga kadakaar noormo baiguulsan baina. Tiikedeni bişe mozonuud kojor kalaanii kөdөlmөridө, ene maşiinada zөb dunda noormoni geze 7-8 ga baika jum. Enyyniigi zarim nөkөd bol gazar şoroin tuskai ondoo baidaltaigaas çirelgede kөndөөs g. m. dee rees iime geiçi geze taibalbariliigi өcөөn bişe turşadag baina. Eneç ynen bişe! Kagalalga dee re noormtnai, niite deere abtasan noormatai adali abtasan baina, tereç bol dyyrgegdeke josooroo dyyrgegdene. Uçar iime tula, ene kereg bol—gazar şoroin „өөrө" baidalaas boloo bişe, karin kolkoozuud dotor azaliin emkidkelge sulaar tabigdasan, iime deerees azaliin byteeceç baga, azaliin jabuulgaç gyiced bişe baina.

Buriaadiin kolkoozuudiin emkidkeliin ba azakuin baidalda baisan basa nege gaitaikan jөrө busiin zyiliigi temdeglemeer baina. Ene—zizeken kolkoozuud tukai asuudal. Kerbee toskon dotoroo oroidoo 20 byle ailuudiin baibalni tere toskondo 40 byle ailaas kolkooz baiguulkiinç argagyi. Tiime deerees 2-3 suurinni kamtadkan nege kolkooz baiguulza bolkogyi tula enyynteiç zөbçөөrөldөmөөr ba ene bol korotoi jabadal bolko bөgөөd, ene bol kolkoozuudiigi azakuin ba ekidkeliin talaar bekizyylke jabadalda saadtai baina. Gebeç manai kizaarta ba Buriaad-Mongoldoç enyynees ton өөrө baidaltai uçarnamdi. Zişeelkede: Mukar-Şiberiin aimagiin Konkoliin toskondo 180 өrkөtө ailiigi kamtalsan 7 kolznud baika jum. Enyynii caana uul toskondo өşөө өmçiin azaltai 750 өrkөtө ail baina. Ene toskoni yrgelziin kolkoozdo oruulkadaa өşөө kedii şine kolkooz baiguulka josotoi bolno zebeç? Iimede Mukar-Şiberiin aikomiin sekritaar nөk. Sabyyrovaas—iime baidal juunda gargana geişebte? gekede—tedenii nege kolkoozdo oroko duragyi baikadani—juuç kiikiin argagyi bainaldaa — tiikedeni bidener, өrө kolkoozdol bol kaanaç kanaagyi өөsөdiin duraar bologtii! geze şiidkesemdi—geze kariuucana. Ene tonç buruu bodomzo lol! Bidener bol tiime butarkai zize kolkoozuudiigi oloor baiguulkiin koinoos kysene bişe—karin beki sain kolkoozuudiigi baiguulza, tedeneriigee bolşoviig kolkooz bolgozo ba kolkoozçodiini çanga çadaltai baidalda oruulza bolmoor kolkoo-

(Yrgelzelelni 2 doki niuurta)

Buriaad Mongol ulas Soveed Kolboonii tyryy respyybligyydiin negen bolko ba çadakaç josot

D-Yde kotiin namiin ideʙkitenii kural deere nojaaʙr 29-dɵ nɵk. Raazymoviin kelesen iled.

(Ekin niuuriin yrgelƶelel)

zuudiigi baiguulkiin tɵlɵɵ orol doko bainabdi.

Ƶizeken kolkoozdo, byke bekj idebkitediigi bii bolgokoni jike berke. Tedenii kɵdɵlmɵriigi kinakani berke. Tiime kolkoozuudiinç garza gargaşagi oiguurgyi jike. Zarim aikomuud bol kolkooziin yiledberiiin byke ƶiƶeg zyilyydiigi şalgaƶa yzedeg ygei, ede bykenii tukai bododogç ygei baina. Mukar-Şiberte negen nɵkɵrɵɵs: kolkooziintnai olzo kubbariiin niite foondoos kedii proceenteni zonkilko—zakirgaanii gargaşada kyrtedegbe? geƶe asuukada kojor gurbaa proceentoos deeşe biçeni geƶe kariuucaba. Ene bol ynen bodoto zyil es jikeken kazagairalta geiçe, tyyniigi ondoo şireer şirdesen jabadal bolno. Olzo kubaariiin niite foondiin 7 8 proc zonkilko—zakirgaanii garşada kyrteke josotoi geƶe TKK baiguulsan baika. Tiikedeni Mukar-Şiberte—Buriaad-Mongoliin respyybligiin geegdendi rajoonuudiin negende 2-3 proc. kyrtedeg! Kolkooziini kɵtɵlbɵlɵgçɵd yiledberiiin kɵdɵlmɵriɵɵs çelɵɵlɵgdɵngi juu? — gekede: tyryylegçeni çelɵɵlɵgdɵndi, kaladovçig—çelɵɵlɵgdɵndi, sçetovood—çelɵɵlɵgdɵndi, brigadiiriiç—basa tiime. Tedener azalta ɵdɵr abadag juu—abadag Ƶilde—365 ɵdşryyd. Ede bykenii cegnelte ɵdɵr byriiin 1 bişe, karin 1,5. Tiime deerees 365—jaa 1,5—taa ɵsɵƶɵ orkiji. ɵɵsɵdɵɵ bodood yziite, jamar aguu jike too garanab, ɵnɵɵki gurban proceentiigaa keden dakin ɵskɵkɵ keregtei geiçeb!

Bidener toolood turşaabdi.

Butarkai ƶiƶeken kolkoozuudta zonkilko zakirgaaniini gargaşada olziini 20-25 proc. dooşo bişeni tusana.

Bi kolkoozuudiigi jɵrɵnkɵdɵni tomozuulka tukai kelne bişeb. Kojor gurban toskonii suuriniigi nege kolkoozdo kamtadkaƶa jaabaç bolkogyi, gebeç nege toskondo 100-150 bujuu ali byri 200 ger ailiin baisaar baitar tende 2 bujuu ali byri keden kolkoozuudiigi baiguulsanii kereg juu bainab.

Kolkooziin kaadranuud tukai kojor yge kelejaa. Kolkooziin kaadranuudiigi şinƶelen yzeke keregiigi çangata tabika keregtei. Tedeneriigi kɵdɵɵ talaas abka bişe karin tedeneriigi idebkitediin dundaas debzyylke keregtei, kolkooziin azaliigi ɵɵsɵdɵɵ kolkoozçonoosoni bişe keniiç ilyy sainaar medeke ygeini ilete baina.

Rajoonii ba moƶiin emkinyydiin urida iime zorilgonuudiigi tabika josotoibdi—**kolkooziin yiledberiiin byke ƶiƶeg zyilyydte ba kolkooz bykenii baidalda jikeer kamaadalcaka.** Kolkooz bykenii baidalda kamaadalcaka geiçe bol—kolkoozuudiigi oroilon udaridaka, ene geiçe bol—tedeneriiin kɵdɵlmɵrideni tusalalcaka, kolkoozuudiigi ɵɵsɵdiini kaadraar kɵtɵlbɵrilyylke—iime bolno şuu. Nɵk. Staalinii kelesen koloozuudiigi bolşoviigiin ba kolkoozçodiigi çangaçadaltai bolgoko tukai loozongiigi bejelyylkeni gancala ɵɵsɵdiingɵɵ kolkoozuudiigi ɵdɵr byri onco todorkoigoor kɵtɵlbɵrilƶɵ tuilakabdi geƶe medeke josotoibdi.

IV Kolkooziin mal ɵskɵbɵridɵ ɵmçɵtɵnii kozomdongi zangiigi eceslen salgaka

Mal azaliin probleeme bol-bol Buriaad Mongol respyybligiin ton çukala keregyydiin negen mɵn bolno.

Zyyn Sibiiri Kizaar ba Buriaad orondo negen yjedee ton jike alduu kiigdesen baina, ɵnɵni juub gekede aduu malaa kamtalka jabadalaar samaarsan baina. Namiin TK bol 1932 ondo yniee ba ƶiƶe maliigi baalaltaar kamtalka jabadaliigi korimzol son togtool gargakadani, tus kizaar ba respyyblig dotoroo ede alduunuudiigi zasaka ba tyyniigi dakin dabtaza bolkoor jabadaliigi ogtolon salgaka tuşaa josotoi jike sanal zorig ta bigdaa ygei baizai.

Basa nege jike alduu kiigdesen baina gebel: ene bol kolkooziin baiguulaltiin foormiigi tariaan azaltai rajoonuudaas maliin ɵskɵbɵritɵ rajoonuudta joson tɵdiigɵɵr damƶuulsan jabadal bolno. Enyynii ecesee respyyblig dotoroo orodzon bol maliin ɵskɵbɵriigi kenç keregseekee bolison bɵgɵɵd, mɵnɵɵç yjede ynieeç, gakaiç, koniç ygei kolkoozçon ɵcɵɵn bişe bii. Yje nasandaa mal ɵskɵƶɵ suusan arad zontoi iime zugaa kiiƶe bolko ygei şuu. kizaar dotoroo komuunanuud tuiliin olon baina. Komuuna bol muu kereg bişe, geke zuuraa kolkooziin geşyyd bol arteeliin foormiigi ɵngɵrçɵ, gyiced bolbosorson deere toolkoor bolson tiime cagta boloşotoi azai. Gebeç gancakan kolkooz bol kolkoozçonii ɵmçiin maliigi abca kamtalsan gancakan tere uçaraas komuuna geƶe nerelegded g baisan baibal kolkooziin baiguulalta tuşaa namiin şugamtai jamarç kamaa ygei jabadal mɵn bolno. Komnuniin geşyydiigi ɵmçɵtɵndɵɵ maltai baikaar tailbari ɵgɵsɵn namiin TK togtool bol manai kizaariin erke baidal dotoroo mɵnɵɵ kyrter joson tɵdiigɵɵr gyiced kegdeƶe baisan. Buriaad orondo ene talaar nege baga deere baina, gebeç kolkoozçonii dunda ynieegyi jabadaliigi usadkaka tuşaa eris kemƶee abtaba ygei. Kiaagtiin aimagta ynieegyi kolkoozçon bol 18—20% bɵgɵɵd ynieegyi ɵmçɵtɵn bol 7 8 şakam % bolno, kolkooz baiguulalgiigi bekiƶyylke jabadaliigi çanariin talaar saizaruulkiin tɵlɵɵ temeceke temecelnai iime baina kajab! ynieegyi kolkoozçonii ynieetei bolkodoni tusalamƶa yzyylke jabadal bol kolkoozuudiigi bekiƶyylke ba ɵmçiin ygeitei dunda çadaltanii niydenii ɵmɵnɵ tyynii itegel kɵndiini ɵrgɵkɵ keregte aguu jike udkatai baina geƶe medegdene ygei geişe juu.

Malaa karuusalka jabadal jamar baina geiçeb! Muu, jike muu. Aduu malda dulaan baira ygei. Ene zuuraa morid bol kyitende baiƶa surasan juuma geƶe ba iigeze baikadaa tyyniibejeni „katuuƶadag" kerbee morid dulaan bairada baibal erkeƶeçeke bolno geƶe kelcedeg baina şuu. Iigeze kododoo baigaa juumasan geƶe kelcene. Ene „kododoo iigeze baidag juumasan" gedeg jabadalaar koro kyrgedeg baina. Bidener Tarbagataida kojor brigaadiin moridiin baisan bairanuudta oçoƶo yzesen. Tende 25 30 morid gaƶaa baina. Tedener bultadaa bykiiƶe bɵgdiiçɵɵd, del niurgandani mɵlisɵ kɵrgçɵd baina. Tedende jamarç sarai, jamarç dalabça ygei. Taanar jaakadaa iime baidalda kyrçesen zon geiçebte?—geƶe bidener kolkoozçonoos asuuba. Kamaa ygei, manai morid suranki bolson baina geƶe kelene. Manai ende, Sibiirede kododoo iime baidag juma geƶe kelene (ini eeden bolbo). Bidener ɵmçiin azaltanii gadaani oçoƶo, tedener moridtoo jɵrɵdɵɵ muu sainç bol bairatai baidag jumaa guu geƶe kerasan. Tiikedemnai ɵmçiin ail bykenii gadaani morindoo muu sainç bol dalabçatai la baina şuu. Kolkoozto enenç ygei baina. Jere ene dalabça bol kolkoozto erkim ƶişeetei, bolboson josonii juma geiçe juu? Ɵmçɵtɵn jamar baisan teeniini kezeenees dagadag boloo geiçebiibdi? Bidener bol bolboson josonii baidaltai kolkooziin tɵlɵɵ temeceƶe baina şuu. kolkooz bol kɵdɵɵgiin kuuçanii bydyylig baidaliigi koişolon ygeigeer ebdeƶe salgakiin tula ba kɵdɵɵ azalda yiledberiiin kyçiigi kɵgƶyylkiin tula baiguulagdasan baina şuu.

Kolkoozuudiin aduu malani ɵmçiin azal dotoroo baisanaas ɵşɵɵ muu baisan caguud kaanaç baisaniigi bidener medene beƶe.

Enyynii ilgaliini juub gekede bişe bişe moƶo ba respyybligyydte 1930-31 onuudta geke juu kolkoozuud bol ton tyrgeneer oloşorƶo baikada emkidkeliin ba azakuin talaar bekiƶyylke yrgenyydiigi gyicedkeze yrdideg ygei baisan yjede iime baidal yzegdeƶe baisan bɵgɵɵd endeki kizaar ba respyybligte ene baidalani 1933 onii eceste yzegdeƶe baina şuu. Ene bol jun deerees garanab gekede namiin emki bol kolkooziin yiledberiiin asuudalda josotoi sainaar kandaƶa çadaa ygei deerees bolno.

Ykeriin dal koto ba morinii bairiin barilgiigi kenç sonirkodog keregseedeg ygei baina.

Barilganuud deere keden sarada kenç oçoƶo karadag ygei. Barilganuud bol ton porostoi janƶiin tɵkɵltɵi. Enyynii ecesee maliin gurbanii kojor kubini ɵbɵliin dulaan baira ygei yldedeg azai.

Kerbee kɵdɵlmɵriiin maldaa iigeze kandaka jabadal caaşaa yrgelƶelke bol bidener kabar bol kodo ƶedkɵkɵ kyçenii talaar jike garzada oroƶo tedeniigi kɵdɵɵgiin pooliiin kɵdɵlmɵridɵ jabaƶa çadakaar bişe bolko baina.

Syytei malaa kaişan geƶe karuuldag tukai juu kelekebdaa Ynieenii saali tukai rajoonii kɵdɵlmɵriçɵndɵ kedii çineen asuudal tabikadamnai tedenii negeniiç juuç geƶe kariuucaƶa çadaba ygei. Jamar teƶeeberi bolbol syy saaliiin talaar yniee teƶeekede zokistoi baisan tuşaa eoe nɵkɵdiin tologoido oroo ygei kebertei,

Syytei ba produugcatai mal tukai muugaar oroldodog baisan tukai todorkoi gereçe bolbol siloosiin kampaanida jamaraar kandadag baisanaas medegdene Tere bol respyyblig dotoroo kizaarçalan tasaldasan baina. Ene kɵdɵlmɵridɵ jamarç udka çanar olgodog ygei baina. Enyyniigi gancakan çelɵɵtɵi zabtai cagtaa kiikeer kereg geƶe toolodog baina. Siloosiin kampaani tasaldasanda komsomool bol „erkim suuri" eƶelne. komsomoolçuudiin kɵdɵlmɵriçɵdiin olonkini siloosiin tɵsɵb tukai tereni jamar jaaƶa baisanç tukai ba juun silooslogdoƶo, kaişan geƶe silooslogdoƶo baisan tukai juuç medeke juuma ygei alaga suuna. Maliin teƶeeliigi şilooslo ko jabadaliin şeef bolko—komsomool bol manai maliin ɵskɵbɵriigi bekiƶyylkiin baaƶa bolko ene ton çukala kɵdɵlmɵridɵ iigeze kandadag baibal jamarç tusa bolko ygei azai. Ene jabadalda kurdanaar eris kubilalta kiike keregtei. Tanai respyybligte siloos bol ɵɵrɵ jike udkatai bɵgɵɵd, tyyniigi biçiikanç tooko ygei yzel garabal kojor dabkar ilyy koorotoi baina.

Buriaadiin namiin emki bol ɵɵriingɵɵ ɵmɵnɵ iime zorilgo tabiƶa çadaka baina gebel: kolkoozçon ba tyyn dotoroo komuuniin geşyydiin dunda ynieegyi jabadaliigi kizaar dotoroo cɵmɵɵsɵni kadaa nileed bogonikon bolƶorto usadkaka, Buriaad oron dotoroo ene yyrgiigi kabar boltor bejelyylkeni—bytekeer azai. Enyynii tula keregleg deke arga kyçen bol niuur deere gyiced bii. Nirai maluudç zaluu maluudç bii baina, ton sain sain kolkoozçondo ilagaataigaar kamtiin sɵrɵgɵɵs ynieediigi tasalan ɵkiin arganuud bii.

Buriaad orondotoroo ynieegyi jabadaliigi usadkakani byke kolbooto dotoroos nileed ilyy çukala baina. Bidener bol aduu mal ɵskɵƶɵ baisan ba ɵskɵkɵç baigaa arad zontoi maliin ɵskɵbɵritɵ respyybligtei baina şuu. Odoo yjede (Staalinii nerete komuunada ba bişe bişe gaƶarta) bykii malaa duusan kamtalsan olon faagtanuudtai bainamdi. Iime erke baidaltai baikada ynieegyi kolkoozçonii ynieetei ba ƶiƶe maltai bolkodoni tusalamƶa yzyylke yyrge bol ilangajaa çukala baina.

Udaaki çukala yyrge bolbol socialiis mal ɵskɵbɵriiin tɵlɵɵ temeceliigi bolşoviig josoor jabuulka. Barilgiin talaar arga zyinyyd bol niuur deere karagdaƶa baina. Tus tus somsoveeduud namiin yyryyd, aikomuud maliin ɵskɵbɵriiin tɵlɵɵ josotoi gedegeer temeceke baidaliigi tuilaka keregtei. Namiin, soveediin, kolkooziin emki bykenii kɵdɵlmɵriigi tyryyşiin eelƶeende egeel enyygeer cegneke keregtei baina.

V. Leeninii yndesenii bodolgiin beje lyyleliin amƶaltiigi arbiƶuulka

Buriaad-Mongol ulas ton saja ɵɵriingɵɵ 10 ƶiliigi sain ɵdɵr lɵsɵn. Respyyblig bol Leeninii yndesenii bodolgiigi bejelyylsen kɵdɵlmɵriiin dɵn gargaƶai.

Bidener sojol bolbosoroliin baiguulalta deere aguu jike kubilalta bolsoniigi yzebebdi. Ƶişeelkede Selengiin aimagiin, Staalinii neremƶete komuuna deere kojor surguuli baina. Bidener surguuliiin internaat, stoloovo, masterskoinuudaar jaba basan. Tiikede baidalni ton bajasakaar baina. Suragçadni jike bolbosorongui, muu bişeer oros kele medene, aalgebra geomeetri g. m. ton katuu keçeelyydiigi sainaar olgono. Olonki suragçad nom ba debteryydee abça jabaka portfeeluudtai. Surguuli dotoriin tɵkɵltei ceber, emkitei, disceplinetei.

Buriaadiin sojol bolbosoroliin urgaca kegƶeliigi karuulka ƶişee barimtanuud jike olon baika bɵgɵɵd, tedeniigi bygede medɵdeg tula durcakiin kereg lel bii gezyyda.

Yndesen prolitaar kaadra ɵcɵɵn. Buriaad oron bol mal azaltai bɵgɵɵd, tiime rajoonoos yndesen kɵdɵlmɵriçɵdiigi el syylen abka ilyy berketei kereg baina, Enyyniigi bii bol ɵɵriingɵɵ Başkiiriin respyybligte baisan praagtikaaraa medeneb. Ene berkeşeeliin urida togtoko kereg ygei. Yndesen prolitaar kaadriin tɵlɵɵ temeceke josotoi Ene talaar tuilagdasan kedii amƶaltiigi ulam ɵrgɵdkɵkɵ josotoi.

Buriaad oronii kedɵɵ aƶalda çukala amƶaltanuud tuilagdaƶai Enyynees urida tariaa taridag ygei bujuu bagaar taridag rajoonuudta tarilga jikeer kegdedeg bolbo. Zarim rajoondoni tarilga baisanç bol yndesen zon bolko buriaaduud bişe, imagta oro suud baisan baina. Zaa nege bogonikon toogiin spraavka keleje: 1923 ondo byke respyyblig dotoroo kamta 183 mingan gaa tariaa tarigdasan baisanaa 1933 ondo 1370 mingan gaa bujuu 2 dakin jike tarigdadag bolson baina. Kerbee zarim zyyn aimaguudiigi abça yzekede tedener 10 ƶil dotor tarilgiin talmai 4 dakin ɵrgɵdɵƶɵi. Agiin aimag abajaa, ende urid cagta buriaaduud tarilga ogto ygei baisan, odoo bolkodo 8 mingan gaa şakam bolood baina. Jaruuniin aimag: 1923 ondo oroidoo 680 gaa tarilgatai baisan bolboç byke tarilgani gancakan oros tariaaçadiin baisanaa 1933 ondo 7000 gaa tarilgatai bolƶoi. Ene zuuraa byke ilyyni gancakan buriaad zondo kabaadaka bɵgɵɵd edener urid cagta tariaan azal ogto erkileegyi aadla odoo bolkodoo erçɵm teigeer ene çukala aƶaliigi jabuulƶa baina. Basa nyydel azal suuriƶuulan tybkinyylkiin talaar nileed amƶalta baina. Kɵdɵɵ gaƶarta Leeninii yndesenii bodolgiigi bejelyylke talaar oldoson amƶaltanuudiin spiiske ene tediigeer kizaarlagdaka bişe, Buriaad Mongoliin respyybligte tedeni baika juma.

Daşaram ani kojor jikeken dutagdaluudiigi zaaja.

Yndesenii kolkoozuudiin tariaan aƶaliin negen çukala salbari muu baidaltai. Tereni yndesenii bodolgiin ton çukala kubini bolno—negedeki—kartaavka ba kojorto—ogoroodiin ideen kartaavka ba tyynçelen ogoroodiin ideen bol Leeninii yndesenii bodolgotoi ton beki baricaatai baina. Kerbee kolkooz gancakan tariaa taridag bol çanga çadaltai bolƶo çadakagyi. 1923 ondo kartaavka 2600 gaa, 1928 ondo 3700 gaa ba 1933 ondo 4500 gaa tarigdasan baina. Ene bol ton biçiikan urgaca mɵn Manai kolkoozuudta ilangajaa yndesenii kolkoozuudta kartaavka delgeryylkiin temecel byri kurcaar tabika josotoi. Ene tarilgiin bykii udka çanar aşa tusiigi bygede kolkoozçonoor medyylke josotoi.

Ogoroodiin idee bolbosoruulka jabadal byriç kangaltagyi. 1928 ondo 1120 gaa, 1933 ondo 1169 gaa tarigdasan bɵgɵɵd 5 ƶilde negen gaƶaraa debkereƶe baisan kereg bolno.

Ug şaltagaani juub gekede? Ogoroodiin tarilgiigi bolbosorongui bişeer jabuuldagaas yneekeeree bolno. Kabariin tarilgaas ali nege gaƶaraas kɵrɵngɵ olood taridag ba ogoroodiin ideegi ideƶe orkidog baina, Tiigeƶe bolko ygei! Bykii kolkoozuudiigi jireke ƶiliingee tarilgiigi kangaka yrisenii kɵrɵngɵtɵi bolgoko josotoi. Gancakan tiime erke baidaltai bol respyybligiin byke aimagta ogoroodiin idee delgeryylƶe bolno.

Namiin emki, MK ba AKS bol ene asuudaliigi ton çukala jike asuudaliin negen bolgon uridaa tabika josotoi. Jyynde gekede uul kereg bol Leeninii yndesenii bodolgotoi beki kolbootoi bɵgɵɵd Buriaad Mongoliin tariaaçadiin azakuin geegdeliigi usadkalsana. Ene kabariin yjede ogoroodiin tarilgiigi aikabtar ɵrgɵdkɵƶɵ bykii aimag ba bykiiç bişe bol olonki kolkoozuudta tariuulkiin tɵlɵɵ jamarç ƶɵɵri, jamarç kyce gamnaka kereg ygei. Buriaad Mongol do kitad zon jike olon bɵgɵɵd tedeniigi ogoroodiin zaabarçag instryyktoruud bolgon kereglekejosotoi.

Ton jike gol amƶaltanuudiin negen zyil bol Leeninii yndesenii bodolgiigi bejelyylƶe respyybligiigee indyystrizyylsen kereg bolno. Ilangajaa PVRZ iin barilgada sanaa tabikaar. Ene bol ynekeeree jike (gigaanta) barilga mɵn. Iime barilgada sojuuziin jamarç respyyblig jamarç moƶonor goridoko baina. Ene bol aikabtar jike narin kereg mɵn. **Deereki barilga bol byke kizaariin ba Buriaad Mongoliin namiin emkiiin zygees ɵdɵr bykenee sanalaa tabiƶa onco todorkoi tusalamƶa ɵgçɵ baikiigi irene.**

Zavood gigaantiin barilga jɵrɵ muu bişe jabaƶa baina. Tor konuudni udaa daraa bosoƶo baina. Ene bygediigi ton ynen sedkelees beki sainaar kiigdeƶe baisan kebertei baina. Nɵkɵr Ivanoov bol sain praagtig tɵgɵs azakuin azalçan barilgaçan mɵn nerejee karuulƶai. Barilgiin yiledberi sangiin tɵsɵbiigi gyicedkekiin talaar buliaaldaşagyi amƶaltanuudiin kaƶuugaar kɵdɵlmɵriçɵdiigi baira baidaliin ba sojol bolbosoroliin talaar kangaka jabadal ton jike dutagdaltai baisaniigi tɵmdɵglɵkɵɵr baina.

Bii bol 2 3 baraagta jabasan Baraaguudni tasalgiin sisteemetei. Tasalga dotoro keƶeedee joso mete 10-12 ba 13 kyn, 2-3 bylener baika jum. Uul barilgiigi udaridaƶa, jabuulƶa baisan kɵtɵlbɵrilɵgçɵd nɵkɵd ba byke namiin emki bol baatar kyce gargaƶa ton tyrgen cagaa bairiin foondo oloçoruulka josotoi Bidener bol kɵdɵlmɵriçɵdiigi tiime baidatda bailgaƶa çadaka ygeibdi. Bidener basala odoo barilga deere baigaa arig ceberiin ba argalalgiin ƶigşyyritei muukai baidaliigi bailgaƶa çadaka ygeibdi.

Niitiin kooliin baidal ton muu baina. Bidener udaarniguudiin stoloovodo orosomdi. Tende koridoor dotor aikabtar olon zon taloon abkaar ooçorodto zogsoƶo baina. Ene keregte kɵdɵlmɵriçɵn byken 20 30 minyyte kajana. Yiledberi deere udaarnaar kɵdɵlɵƶɵ baisan udaarniguudiigi bolbosorongiigoor ideelyylke amaraƶa suuƶa tamkajaa tatakiin erke baidal emkidkeƶe çadakaar baigaa ygei geeşyy?

Nɵgɵɵ udaarnig bişe kɵdɵlmɵriçɵdiin stoloovodo basala tiime baina. Zonuud urid taloon abkiin ooçorodto baigaad dakiaad idee abkiin tɵlɵɵ kojordo kioo zogsono.

Ideenii çanar? Udaarniguudta 3 daki tabag baika tiimedee 90 mɵngɵtɵ geƶe bidende aikabtar bardamaar medyylsen belei, mekede 3-daki tabagni nege ajaga cai baiba. Kojordoki udaarnig bişe kɵdɵlmɵriçɵdiin stoloovodo usan, dabasatai kapuusta ba ɵdii tɵdii kartaavkatai—iime çelɵ ɵgɵnɵ. Tosonii ɵngɵç ygei. Kojordoki tabagni baga zerge amta symese oroson çingen zylliigi dusaasan kaaşa baina, Obieediin ɵɵriin yne 60 mɵngɵtɵ. Kaanaas iime ɵndɵr centei bolko baigaab geƶe bidener yzesen. Bidende idee bolgosonii kalikyliaaca ɵgɵsɵn bɵgɵɵd tende togoondo kiiƶe çanadagaas jike ilyy biçegdesen baina. Tere kalikyliaaciin josoor 300 gr. kapuusta, 300 gr. kartaavka g. m. tabigdadag bolboç ynendee tere tooni togoondo orodog ygei baina. Obieediin ɵɵriin yne kalikyliaacaaraa ynder centei bolno, uçarani kartaavka ORS-iin sovkoozoos duuldaagyi ɵndɵr—pyydiin 6 tɵk. 40 mɵngɵ cengeer tabidag baina.

Bii bol PVRZ deere kɵdɵlmɵriçɵdiigi kangaka jabadal çukalaar deede şatadani kyrter tabigdaa ygei, geƶe sananam. Kɵdɵlmɵriçɵdiigi kangaka talaar syyliin yjede jikeken saiƶaralta tuilaabdi geƶe PVRZ iin namiin kolegtiiviin sekretaar nɵk. Biliaajev medyylsen bɵgɵɵd. Çokomtoi jyyn deeşeleeb gekede? Niitiin ideenii çanar muu, ooçorood keleşegyi olon. Ene bol keregte ton formaalinaar kandagçadiin ƶişee mɵn. Minii jarildasan namiin kolegtiiviin nɵkɵd ba niitiin kool erkilegçɵd bol ene baisan buzagai ooçorodiigi juumanda bododog ygei „baragdaa nege cag kagas sootus byri kɵdɵlmɵriçɵd ideeleed cadana" gedeg baina. Kɵdɵlmɵriçɵdiin gancakan obieedte cag kakasiigi kajaƶa, tyynii gurbani kojor kubiiigi ooçorodto kajadag baikadani gaikalgyi josodoo geƶe suuka zonuud baina. Nam ba yiledberiçenii eblel ii geƶe kɵdɵlmɵriçɵdiin keregçeliigi kangaka josotoi uu? Tiimeer kandaka jabadal baiƶa bolko uu? Kɵdɵlmɵriçɵdiin baira baidaliigi saiƶaruulka
bol tus byri bolşoviig
namiin emkiiin nen ty
bɵgɵɵd cucaralta ygeige
doko kɵdɵlmɵri baikan
şe geeşyy.

Kɵdɵlmɵriçɵdiigi kang
badal jikeken udkatai ba
ken udkataiç bolko bain
barilganuud ulam ɵrgɵd
den olon zavooduud ba
oroƶo baina. Kɵdɵlmɵr
too oloçoroƶoi. Ede zav
diigi bɵtɵɵn tabika yjed
mɵriçɵdiin too byri olo
Ertees idee kooliin bek
baaƶa baiguulka kopir
azal emkidkeke josotoi.
laar kereg ilangajaa
muu baidaltai. Ogorood
kai bii kelesen bɵgɵɵd
zagasan tukai kojor yg
jee. Buriaad oron bol
barika azal baiguulkiin
ton taaramƶatai gebeç
ramƶatai zyilyyd ton su
reglegdene.

VI Kɵdɵlmɵridɵɵ ylemƶeken çarma tɵlɵɵ ba tɵmɵr bata discepliiniin t

Tanai ende „nam dotoriin baidal" geƶe nerlegdedeg syyliin bolson uçaruud deere tanai bogonikon tɵdii togtoƶo keleke bainam.

Nɵkɵd aa, namiin TK ba Kizkom bol Buriaad Mongol orondo maşa jikeken udka çanariigi ɵgɵdɵg baina. Ene bol—ton çukala ba sloozno respyyblig mɵn. Jaakadaa sloozno gekede enyyn dotoroo mal azaltaiç ba tariaan azaltaiç rajoonuud baina, enyyn dotoroo tomo tomo barilganuud barigdaƶa baina, ene respyybligiin desisker deegyyr soveed ulasiin çukala çukala çanartai tɵmɵr zamuudiin magistraaliiin negeni garadag ba enyynii gaƶarani ulasiin kile kaişa niileƶe suusan.

Minii jɵrɵnkii byridkel iime baina gebel: namiin kɵdɵlmɵri dotoroo tuiliin jikeken gyicedkelyydiin baikatai negen kamta maşa nocotoi dutagdaluud baika ba zarimdaa tasaldaluud baiƶa baina. Namiin emkiin kɵdɵlmɵri soveediin kɵtɵlbɵri mɵn bolko Moƶkom, AKS, TGK, prof—soveed ba ende bailcaƶa baigaa namiin emkiin idebkiten taanar sainç baisan ba muuç baisandani gemteite geƶe bi toolnom. Namiin emkiin kɵtɵlbɵri dooro kɵdɵlmɵrilƶɵ respyybligiin tuilsan jikeken gyicedkelyydte taanar „gemteite" mɵn tereçelen taanar bol ene baigaa dutuu dunda ba tasaldaluudta gemteite. Ene bol ton ileken. Gyicedkelyyd bujuu dutuu dunda zyilyydiin gemiigi ganca negen kynde abaaçaƶa tabidag jabadaliigi, bidener erisçelen buruuşaanamdi. Ene bol ton ƶigşyyritei zyil bolƶo jiredeg. Ali negen nɵkɵr—moƶkom bujuu AKS-iin geşyyn bol gyicedkelyyd tukai kelegdeke keregtei bolkodo „Bidener tiime tiime zyilyydiigi gyicedkesen" duratai keleƶe baidag aad kerbee dutagdaluud tukai kelegdeke keregtei bolkodo: Bidener bişe, aa tere geƶe zaadag (nieeden). Ene bol kendeeç kereg ygei jabadal mɵn. Moƶkomiin tobçoondo suuƶa baisanaa garaad syyleereni eldeb zyiliin caarsa ba dokumeentonuudiigi bariaad „karbuul" kaşkaraƶa, kɵtɵlbɵriɵɵ cag darui selgekiigi ɵrmɵlƶeke ba kamag keregiigi bodoto baidalaasani muugaar keleƶe bolko ygei. Ene bol bolşoviig josonii ɵɵsɵdɵɵ şyymƶelel bişe, karin jamarç yre ygeigeer zyg şegee aldasanii yƶegdel mɵn bɵgɵɵd ene bol kendeç kereg ygei. Ali Buriaad Mongol oron bol bultarşa ygeigeer mukardakiin tuilda kyrçe jirebe uu? jaabaç ygei „Karbuul" kaçkarka ba dokumeentiigi dokumeente deereni dokoƶo, enyynii yreer kɵdɵlmɵridɵɵ baisan dutuu dunda ba tasaldaluudiigi tyrgeer usadkaka tukai byke respyybligiin arga kubiigi tasalduulsanii kereg juunbe.

Minii sanakada syylşiin kojor sara dotoroo ɵɵriingɵɵ dutuu dundiigi bolşoviig josoor şyymƶelketejee negen kamta baiƶa baigaa tasaldalaa usadkakiin tɵlɵɵ ynekeer bolşoviig josonii temecel jabuulsan baibal tanai kɵdɵlmɵri bol nileed deeşee baika ba taanar bol zarim negeu dutagdaluudaa gol tediigeer usadkaƶa çadak
Taanar bol tariaan tarilg
ledkel ba finaansiin ka
dotoroo ondookon baidal
za çadaka baigaata.

Zygeer ɵɵsɵdɵɵ şy
bol—bideneriin bejiin k
beje makabodiin bolbos
ke spoort bişe, karin
soveediin ba sojol bolbos
baiguulaltiin byke salb
deereki kɵdɵlmɵriigi sai
ka tukai namiin gol
mɵn.

Irkyyde bolson k
endee ceke abça jirekiigi
sen baina geƶe keleke k
Kɵdɵlmɵriɵɵ gyicedkeƶe
ygei deerees kizaariin
kɵtɵlbɵriigi kuulkadaa T
byke kizaar dotoroo am
bişe baidaltai geƶe batal
deglebeç Zyyn—Sibiiriin
riin byke kotonuud ba
nuudiin sekretaarinuudii
dɵlmɵriɵɵsɵni kuulka ge
tool gargasan ygei bain
Enyyniigi Buriaadiin k
ridɵ ceke acaraad tabisa
reg juub?

Namiin aparaad bol n
kereg bişe, namiin apa
zorilgo kengen bişe. T
tiime kengɵɵr kandaƶa
ygei. Namiin emkiigi tyr
bolgokiin zamda tiime
kɵnɵɵr oroƶo bolko ygei

Kizaar dotoroo kɵd
bol enyynii uridaç muu
ba syyliin kojor—gurban
da manai byke emki d
kɵdɵlmɵri bol tuiliin doo
za baisan, uçar juub
kizaariingaa tɵb deere y
bolşoviig josonii ɵ
şyymƶe leliigi ɵɵsɵdɵɵ
zelke zebsegeer ileryyle
dutuu dundanuudiigi z
tɵlɵɵ temecekeer bolşovi
sonii temeceltei sac
tabiƶa çadaa ygei.

Buriaad Mongoliin en
toroo jikeken dutuu dun
lyyd baina geƶe byge
medene, mɵn tereçelen
çukala çanartai azakuin
olon salbarinuud deere t
luud garça baina geƶe
dene. Enyynees biden
tiime byridkel kiinebdi:
moƶiin komiteed ba tyyn
tɵlɵgçɵ n. Jerbaanov b
tasaldaluudaa usadkaka
alduunuudaa zasakiin
garaa suladkan ygei kɵ
rilkɵ josotoi.

Buriaad Mongoliin
emkiigi sɵrgeen saiz
ba bekiƶyylke zorilgo bo
ziin komiteediin kɵtɵlbɵ
ro ba tyyniigi toiruulan
byke emkiigi bolşoviig
bata elsyylen gyicedkeƶe
geƶe bidener toolnobdi.
Jerbaanov bol—namiin
zyylsen baga jasatanii
mɵn geeşe. Nam bol en
neer namiin tomokon kɵ
riçeniigi kiisen baina
diin kɵtɵlbɵriigi selgeke
dalda tiime kengɵken bo
kandaƶa bolko ygei.

Odoo namiin emkiiin
kyçiigi bodoto azal keregl
dɵlmɵridɵ zoriuulan kand
zailaşa ygei baina. E
ɵɵsɵdɵɵ şyymƶeleliigi
gesen kereg bolno uu? O
ygei. Karin ɵɵsɵdɵɵ şyy
liigi ulam jikeer delge
tyyniigi ulam byri kurca

(Yrgelƶelelni 3-daki niu

..de-Yde kotiin namiin idebkitenii kural deere nojaabri 29-do nək. Raazymoviin kelesen iledkel

(2 doki niuuriin yrgelzelel)

..geze eldebeer duu garal.. ..abadaliigi ogtolon zog-..

..ai namiin yndesenyydiin ..n suuri bolko temer ba.. ..epliiniigi emki dotoroo ..lkiin tələə şuud oroko ..i, Kədəlməriçəd bykende ..a egesen keregiin tələə ..gi karuucalgatai bolgon ..ylke keregtei. Idebkiten ..iin byke emkiigi çan.. ..rmain kədəlmərilyylkiigi ..a keregtei. Odoo yjide ..gi nam bol bidenerees ..ne. Enyyn ygeigeer bi.. ..amagalan bişe baidalaa ..za çadaka ygeibdi.

Deede-Yde deere iime ..kədəlməri geze oilgog.. ..gei. Negen ylemze to.. ..faagta baina gebel: So.. ..diin baişan dotor res.. ..iin byke emkinyyd bairal ..egeed 4 çaasaas koişo ..şimee ygei bolçodog.. ..Jaakadaa tiimeb? Tanai.. ..ta nemeri daabarinuud ..aidag ygei jnm uu?

..nege faagta kelebel ..bligiin Arban ziliin oi ..dee azaliin gal çanga ..eriiin yjede dairaldasan ..l zarim kolkooznuud bol ..aban konogto yrgelze ..dərləzə baisan ba res.. ..iin təb deere byriç.. ..bolson baina.

..as bide juu ermelzene? ..respyyblig dotoroo byke ..eriiin bucalza baikaar ..idebkitenii zygees kə.. ..i jabuulagdaka josotoi ..idener ermelzenebdi. Ta.. ..kiiin geşyyn byken kə.. ..ide nigtalan karaza orol.. ..bolko jabadaliigi tuilagtii. ..enees ekileed namiin byke ..eriçəd bol əəriingee ..bligiigi erkimyydiin zer.. ..argaka kereg bol komu.. ..kədəlməriçən ba kolkooz.. ..kenii ariuuun ujalga mən ..ilgoko jabadaliigi tuilag..

..ee karaka ba deekenyyd ..a jabadaluud zarim ne.. ..kediin zygees yzegdedeg ..tyyntei temeceke kereg ..n byken tyynde daalgaza.. ..kedəlməriigi bataar ..abka ba tyyniigi gyi.. ..iin tələə çangaar teme.. ..osotoi. Mukar-Şiberiin rai.. ..sekretaar n. Sabuuroviigi ..yzegtii. Juun tukaiç jaril.. .., baraniigi medeke ygei ..Tere kyn bol kabariin taril.. ..ledkel jamaraar jabaza bai.. ..senii asuudal ali zergedee .., aimag dotoroo agratek.. ..zerge ali tukai bainab ..medeke baina. Tyynde.. ..in paariigi ali gənzegei.. ..ab, aimag dotoroo gaza.. ..resenii erke baidal jamar.. ..reke meţiin ton barag.. ..lnuudiigi asuukada niy.. ..ylte garçokojoo sanasan. ..i eceste jadaza jirekedee: ..suudaluudç zarimdaa ag.. ..iin kariuucaka ygei asuu..

..daluud baina" geze kelesen. Raikomiin sekretaarnuud kerbee kədee azaliigi tobço todorkoi ba gənzegeigeer kətəlkəjee sanabal agronoomuudaas baga başe karin jikiigi medeke josotoi geze medeke ygei jabadaliin manai kizaar dotoroo baidagani enyyn derees boldog baigaa baina.

Zaa nege „tobço todorkoi kətəlbəriiin" zişee karaad yzegtii Sovmontybtoorgiin nəkədyydeer bideneriin jarildaza, açaanii şirlge jamaraar emkidkegesen bainab, kontragtaaciin josoor elsyylegdedeg tariaaçanii gyyziin çirelge bol jamar tavaaraar kaişan geze şagnagdadag bainab g. m. ileryylsen bainabdi. Tede nəkədyyd bol enyyn tukai juuç medene ygei. Gyyziin şirelgiigi elsyylke tukai tedenees kenç ynen sainaar orolдоо ygei. Ene bol kereg kedəlmərideə josotoi çinoovnig biyrokraad josoor kandadag kereg mən geeşe.

Mozkomiin uridaa tabika josotoi zorilgo bol: kədəlməriiin negen tobço todorkoi salbariiin tələə, tobçoor temeceke jabadalda əəriingəə emkiigi kəməzyylke kereg mən. Namiin emkiig bolşoviig josoor kəməzyylke jabadal bol yndesenii respyybligiin erke baidal deere onco çukala udka çanartai baina. Gancakan namiin gol şugamiin tələə amzalta taigaar çarmain temeceze maarks leeninii teooriigi şudalan ezəmdekiin yndeseer Buriaad Mongoliin namiin emkiig bolşoviig zuulza bolko baina.

Kizaa ba ilangujaa Buriaad oronii bolşoviiguudiin çukala zorilgo bol kədəə gazaraa yiledberiiin jikeken ərniltiigi emkidkeke kereg mən. Ilangajaa Buriaad Mongoliin respyyblig geze minii kelasen uçar bol tanai erke baidal deere abaad yzekede kədəə azaliigi socialiiz josoor şinedken baiguulka kədəlməri bol Leeninii yndesenii bodoliigi bejelyylkiin tələə temeceke temeceliin gol kubiiigi dotoroo bagtaadga uçartai baina şuu.

Kədəlməriçən ba kolkoozçon niitiin dunda enyynii urida yzegdee ygei jikeken yiledberiiin ərniltiigi bii bolgoko, ene bol—kizaar dotoroo amagalalan bişe baidaliigi usadkakiin gol erke baidal mən.

Buriaad Mongoliigi zyyn-Sibiiriin kizaariin erkim zergiin kubi ba Soveed ulasiin erkim zergiin respyybligyydiin negen mən bolgoko gesen asuudaliigi tabikani zailaşa ygei ba zokistoi geze dakin dabtan temdeglene..

Ene bol ecesiin eceste keleke de tiime berke kereg bişe. Ene bol arcalta ygei gyicedkeze bolomoor zorilgo mən. Manai kizaar ba Buriaad oronii namiin emkiiin gol bidaani—kəngən seryykeneer kədəlmərilzə surçasan baina. Namiin emki bol əəriingəə kədəlməride dutagdal ba tasaldaluudtai kədəlmərilzə surçood „manai kizaar kaişangeed erkim zergiin bolkob, bidener erkim zergiin bolood jaaka bide" geze zarim nəkədyyd kelcedegbaina. Iime sanal bodoliigi eceslen salgaka keregtei. Namiin byke emkiig bolşoviigiin galaar badargaka keregtei tiigebel byke kereg bol ondoogoor jabaza, manai kizaariin naniin emki bol 1934 onii niuurta kizaar dotoriin amagalan bişe baidaliigi usadkaka tukai zaabari direktiiviigi gol ţediigeer dyyrgegleze namiin emki bol şine şine amzaltiigi kangaza çadakaar kyçetei bolbo geze TK ba n. Staalinda raaparta egeze çadaka bide.

Namiin kizkomtoi kamta jabaza, ţemeceke eris çanga temeceliinyreer Buriaad Mongol respyybligiigi kizaariini erkim zergiin kubi ba Soveedulasiin erkim zergiin respyyblignyydiin negen mən bolgoko zorilgiigi amzaltatai şiidkeke—tukai Buriaad Mongoliin namiin emkiiin idebkiteniigi urinam! (gən aliga taşalga).

Yresenii foondiigi askalga—kabariin tarilgiigi şiidkeke onco çukala nəkəcəl

Kolkooziin talkiigi kulagailan yrigçe angiiin daisatda katuu cokico əkə

Yrisenii tələə daiçalkii josoor temeceke

Ulasta tariaa tuşaaka təsəb manai respyyblig dotoroo 86,2 proc. gyicedkegdee (10 XII medeegeer). Respyybligiin tariaanii estafeetiin bolzor dekaabriiin 10 nii ədər əngərbə. Uçar enyyn deerees kelebel manai respyyblig uul bolzor dotoroo tariaatuşaalgiin talaar bolşoviig josonii kubilalta kiize çadaagyi, geegdeseer jabanabdi.

Basa nege tuiliin çukala ulasteriin udka çanartai zorilgo gebel—yresenii foondo baiguulgaazai. Keniiç medeseer kabariin tarilgiigi şiidkeke onco çukala nəkəcəlni yrisenii tariaa. Bidener kabariin tarilgada bolşoviig çolon beledkekedee imagta yreseniigee foondiigi zaaç dutuu ygei, erkim sain çanartai tariaagaar askaza dyyrgeed, mən kələlgiin ba tezeeliingee foondiigi 100% askaad, maşiina zebsegee zasabarilan belen bolgood, mori unaagaa targan sainaar bariza, yiledberiingee brigaadiigi emkidken bekizyyleed baikadaa tarilgadaa belen bainabdi geze nam zasagiin əmənə keleke erketeibdi.

Mənəə manai respyyblig dotoroo yresenii foondobaiguulka jabadaliin teempe zigşyyritei muu kamagiin syylde çirgyylde jabanabdi. Dekaabriiin 5 medeegeer jərdəə 5% baigaasan. Tyyn dotoroo zigşyyriteigeer kozomdozo jabasan aimaguudiigi ababal: Alair—4,5% Aga—3,5%, Zakaamiin—1,3% ba Kiaagta—1,1% g. m. Ede aimaguud bol tariaacokilgoo dyyrgeedyi zarim kolkoozuudtani talkatuşaalgiingaa təsəbiigi dyyrgeegyi, yresenii ba mənkələlgiin foondo baiguulaagyi aad, tariaagaa kubaaza abça baisan jabadal yrgelzelze baina.

Enyynde keden faagtanuudiigi abça biçebel: Kiaagtiin aimagiin Subagta-Karijaastain somonii Voroşiilov arteelda tariaagaa kulagailaka jabadal dyyren, arteeliin kətəlbərilegçəd enyyniigi medeseer baiza kemzee abadag ygei, tariaatuşaalgiingaa təsəbiigi dyyrgeke ton ədii iime baina Koriiin aimagiin Doodo-Kyrbiiin somonii „Internacionaal" arteeliinkid yreseniigee foondo askalgyi tariaagaa lodoon deereesee kubaaza abça baina.

Tiin ene faagtanuud bol yne keeree angiiin daisan niudarga çuudiin koroto jabuulga mən bolko begeed, enyyniigi medeze karaza baisan nam soveediin emkinyydç sanaa amagalan karaza suudag baina.

Kolkooziin tariaagi kulagailaza, tyygeeree bol kabariin tarilgiigi şiidkeke negen onco çukala nəkəcəlni bolko yresenii foondo baiguulka jabadaldaçaad uçaruulagçadtai kair gamgyi temecen prolitaariin syydeer kuuli caaziin katuu kemzeede erke bişe kabaaduulka josotoi.

Yresenii foondo baiguulka jabadaliigi ulasta tariaatuşaalgiin kampaaniaas zaaç əərədkəzə ugta bolkogyi ba yresenii tələə temecekedee tariaatuşaalgiin tələə temeceltei ton adliaar temeceke josotoi.

Tariaacokilgiigi bolşoviig josoor emkidkeze, soloomondo tariaa yldeeke jabadaltai çangaar temeceze, oiriin cagaa cokilgiigi dyyrgeze, yresenii foondiin tələə daiçalkii josoor temeceze, namiin 17 doki kural kyrter yresiigee təsəbiigi 100% dyyrgeke—bidenii mənəə ədəriin kariuucalgata zorilgo mən.

Ciibikov

„Main 1" arteeliin zişeete kədəlməri

(Manai tuskai biçegçees)

Kori. Doodo-Kyrbiiin somonii „Main 1" arteel bol əngərəgçə 1932 ondo 72 ga tarilga kiisen ba ene 33 ondo 179 ga tarilga kiisen baina.

Tus arteel bol ene ziliingee tarilgiigi sentiaabriiin 28 nii ədər cəm kuriaaza dyyrgesen ba ulasta tariaatuşaaka təsəbee ogtiaabriiin 8 ədər 318 ceent tuşaaza 100 % gyicedkebe.

Mənəə tus arteel bol yreseniigee zasiigi 90% kyrţer baiguulsan ba ene sariin 15 kyrter 100% kyrgeze, olzo urgaciingaa kubaarida zakalkaa beledkeliin kədəlməri jabuulza baina.

Altain.

Yreseniigee foondo askangyigeer tariaagaa kubaaza abça baina

Kori. Doodo-Kyrbiiin somonii „Internacionaal" arteel bol jireke kabariingaa tarilganii yresenii foondo ba mənkələlgiin foon foondiigi baiguulaagyi aad, tarigaa kubaaza ekilbe. Azalta ədərtə 3 kiilo tariaa kyrteke josotoi geze taamagaar bagcaalaad, cokison tariaagaa lodoon deerees ken ilgadgyi kubaaza abça baina.

Enyyn tukai arteeliin tyryylegçe Gasaranii gegçees asuukada „taanariin kereg bişe, minii medeke kereg jum" geze koirog şiryyneer kariuucaza suuna.

Mən uul koroto buzagai baidaliigi somonii soveed medeseer baibaç jamarç kemzee abalgyi karaad suuna.

Uul jabuulga bol ynekeeree niudarganii koroto kereg mən bolko ba enyygeeree kolkooziin talkiigi yrize duusaad kabariin tarilgiigi tasalduulkiin suuri tabiza baisan tula, zemeteniigi prolitaariin syydiin əmənə zagaaza katuu kemzeede kabaaduulka josotoi.

„Ynenii" brigaad,

Tariaani karuul ygei, kulagai yrgelzelseer

(Manai tuskai biçegçees.)

Kiaagta. Subagta-Karijaastain somonii „Vorşiilov" arteeliin tariaani jamarç sakiuul karuul ygei, ene arteel tariaatuşaalgiingaa təsəbiigi jərdəə 32% gyicedkee. Yresenii foondo baiguulka" jabadalda zakalaaç ygei, sajakan 30 pyyd tariaagaa kulagaida abtaba.

Jərə jikenki kulagaini kolkooz dotoroosoo boldog begeed enyyniigi tus kolkooziin tyryy medeseer baiza jamarç kemzee abadag ygei, karin əərəə kabaadalcaza jabana.

Mən cokigdoson ba cokigdoo ygeiç tariaani malda idegdeze baina. Lodoon deereni keden gakai cuglaraad tariaa ideze baikadani tyyniigi caaşani yrgeeke kyn ygei.

Iime korotoniigi kolkooziin udaridaka gazaraas tyrgen zailuulza, koroto yyskeliigiini kegiigi syydte egçə şyyke caaziin kemzeede şuud kabaaduulka çukala.

Cebegiin.

Nojorkog tyryylegçe

Kori Dunda-kudanii somsoveediin tyryy Bolkocai Babuudaanii gegçe azalçan aradlin zorilgo idebkiigi emkidken kətəlbərilezə nam zasagiin zaabariaar azal baidalaa bekizyylke ba kəgzyylke gesen niuur aadla, jyyç kedeg ygei, karin „Ulaan odon" toozliin tyryy baigaad azaliigi buzagaigaar jabuulsan deerees nam ba zəbləliin kuraluudaar gargaka gegdesen Bazar Məkiin gegçiigi odoo kyrter gargan ygei əməgçələzə tere toozdo oçokodoo maka jikeer ideed, Məkiin gegçiin jabadaltai ebseed, ygeitei dunda çadaltanii. Yge kelebel, jikeşiayyn abari gargan „bandiid" geke zərgeer karaaza, tedenii zorig ba idebkiigi kugalan jabana.

Iime tula, Babuudaanii gegçede kurdan kemze abça, Somsoveediin kətəlbəriigi çanarzuulka keregtei,

Dylen, Oçon

Yresenii foondo askalga koişo tatagdaza baina.

Kiaagta. Subagta—Karijaastain somonii „Ulaan Tujaa" arteel bol tariaatuşaalgiingaa ziliin dekaabriiin 6 nii ədər dyyrgee.

Tus arteelda tariaaniini cokilgo jike aaliaar jabana. Dekaabriiin 12 iin medeegeer byke tariaaniigaa 75% arai geze cokison begeed enyyn deerees yresenii foondiigi askaka jabadal jikeer koişo tataza baina. Zişeelebel Dekaabriiin 12 ədəriin medeegeer 51% askagdaba.

Enyynii udaan jabasaniini şaltagaan bol tariaacokilgiin brigaadiin kədəlməriigi zəbəər emkidkeze, tariaacokilgodo byke kyçee elsyylen tabiza çadaagy! bisan deereesni iime nobşo jabadal bolzo baisan baika juma.

Uçar iime tula deere durasagdasan baidalaa darui usadkaza, tariaacokilgodoo eris şuud erkicetei teempe aban, kabariin tarilgada erkim beledkel—yresenii foondo askalgiigi oiriin cagaa erkdbişe dyyrgekiin tələə daiçalkni josor temeceke josotoi

Nima.

40% bolbo

Selengiin MTS bol ulasta tariaatuşaaka təsəbəə dyyrgeze yresenii foondo baiguulgiin tələə byke kyçee elsyylen, mənəə Dekaabri 1 nii ədər 40% kyrgebe.

Tus MTS iin kolkoozçon bol tezeeliin ba yresenii foondiigi darui gyicedkekiin tələə udaarnig sonoskozo, BK (b) Namiin 17 dugaar kuraliigi kabariin tarilgada erkim beledkelteigeeugtakiin temecelde kyçee zangdan orozoi.

Traagtor.

Unşalgiin baişangiigi daagçad bykende yge əgtebə

Osoaviakiimiin kədəlməriigi şinedkeke jabadaliigi tuilkabdi.

Osooviakiimiin geşyyd bidener, kamta 12 kyn unşalgiin baişaniigi daagçadiin moziin kyyrsiin prograamiigi dyrgeed baisanii udaa əəsədiingəə bygediin ərgən kural deere OSOAVIAKIIMIIN TƏBIIN SOVEEDIIN ZYGEES ORON ULASAA KAMAGAALKA jabadaliigi bekizyylke tukai Buriaad mongol ulasiin byke azaltan aradta kandasan biçegiigi kelseed, ene kəndəţə çukala keregte bygedeeree negen duugaar kabaadalsan orono bide.

Enyyntei negen kamta BK (b) Namiin XVII—dugaar kuralda beleg bolgon dooro zaagdasan ujalganuudiigi beje deere daaza abanabdi:

1. Olon ulasiin koorondoki baidal ba osoaviakiimiin zorilgonuud tukai gənzegeigeer kelceze, kolkoozçon ba əmçiin azaltan aradiin dunda niite nebterelgiin ba ulas təriin çanartai kəmyyzeliin kədəlməriigi ərgənəər delgeryylke.

2. Bodoto azal kereg deere kədəlmərilkədəə azaltan arad niiţiin dunda niite ceregiin kədəlməriigi jabuulka gol yndesen mən bolko doodo şatiin emkinyydiigi bekizyylke kereg te gol sanalaa tabika, ba Buriaad Mongol ulasiin osoaviakiimiin Təbiin Soveediin kandaka biçegiigi kədəə gazaraa kurdanaar bejelyylen gyicedkeke jabadalda tuslaka bide.

3. Əəsədiingəə kədəlmərilzə baigaa somon dotoroo osoaviakiimiin nege nege yyriigi erkim zişeetei yyr bolgoko, OSOAVIAKIIMIIN neremzete ceregiin gurimtai bolson moridiin baira koniuuni baiguulka ba Eidemanii neremzete osoaviakiimiin gabşagai brigaadiigi baiguulka jabadaliigi tuilka bide.

4. Unşalgiin baişan dotoroo OSOAVIAKIIMIIN ceregiin bulan ba olon ulasiin koorondoki baidaliin sambar emkidkeze, ceregiin teeknigiin nebterelge kiike dykerigyydiigi baiguulka.

5. Unşalgiin baişan byken dotoroo enyynii dooro zagdasan gazeed ba zurnaaluudiigi zakika: Zurnaalnud — „OSOAVIAKIIM", Kiimi, Dain ba Kubiskal, gazeeduud — „Kraasna Zvezdaa", „Trevoogo", „Ceregiin beledkel" ba busa busa osoaviakiimiin nom debteryyd.

6. Əəsədiingəə idebkiţei kabaadalgiin yreer OSOAVIAKIIMIIN 6 ba 7—dugaar byke kolbootiin lotoroin bileediin şyyberiigi şalgaka jabadaliigi kangaka ba 6.000 təkərig kyrter osoaviakiimiin 8 dugaar lotorein bileediigi arad niitiin dunda taraaka bide.

7. Əəsədiingəə kiike kədəlməriigi osoaviakiimiin aimag rajoonii soveeduudiin kədəlməritei nigta kolbogduulan jabuulka ba mən tereçelen byteesen kədəlməriingəə tukai BMSSR-iin Təbiin Soveed ba sonin biçeg kojorto cag yrgelze medyylze baika bide.

8. Unşalgiin baişangiigi daagçad biden ulas oronoo kamagaalka tukai tuskai asuudaluudiigi beje beje deeree daaza aban əəsəd koorondo socialiiz məriicəənii geree batalaad, manai zişee dagakiin tələə respyyblig dotoriin byke unşalgiin geriigi daagçadta duradkanabdi.

9. BMSSR-iin OSOAK iin T.S., „Buriaad Mongoliin Praavda" ba „YNEN" soninuudiigi manai socialiiz məriicəənii gyicedkəliigi şalgan kinagça baikiigi guinabdi.

10. Ene daaza abasan ujalgajaa KTUC—iin XVI—dugaar oi kyrter byrimesən gyicedkeed baisan tukai BMASSR-iin Təbiin soveed ba respyybligiin „praavda" ba „ynen" soninuudta raaparta ekiigi bejee ujalgalnabdi.

Gariin ysegyyd:

AGIIN AIMAG—Garmazabiin Galdan Sandagiin Balçan Cedenzabiin Itegel Babuugiin Ceden—Daşa

Jaruuna — Baldanii Budazab Gendenii Nima

ZAKAAMIN—Dolgariin Banzarca Dalain Ceden Daramiin Dugar Namsarain Dugar

KORI — Gaţabiin Cebegmi.. Garmiin Cebeg

KABAAN—Jermakov Ploott..

DEEDE-YDE—Mənkiin Balzama

EKIRED-BULAGAD-Saidako..

V.A. NOOSORIV

..raagtariin zasabariigi bolşoviig josoor emkidkeke

..kaabriiin 8-nii ədər ..iin dergedeki dyyrgel.. ..omiisiin eelzeete zasi.. ..bolzo, əbəliin yjede ..ornuudiigi zasabaril.. ..mən tus asuudaliin ..soveed kolbootiin ..iin dergedeki dyyrgel.. ..omiis togtooliigi ker.. ..gyicedkeze baisanii ..Tarbagatain, Selengiin ..anskiin ba Gaşeiki MTS ..reegtornuudiin iledke.. ..duulaba.

..ereki iledkelyydiigi ..ad, dyyrgeltiin komii.. ..l ilangajaa Zyyn bələ.. ..MTS-dte traagtariin za.. ..ton amagalan bişeer ..lagdaza baina geze ..eglebe. Enyynde zişee ..n bodoto baidaluudaas ..biçebel Tarbagatain ..iin 30 traagtarnuud ..arida oroko (tyynees ..zasbari kereglegdeke ..aagtar, dunda zergiin ..bişeni jəriin zasabari ..leke baina.). Zygeer ..ə ene traagtarnuudaas ..iç zasabarida oruulag.. ..yi baina. Selengiin MTS ..keden mergezeltai ..lməriçəntei baibaç no.. ..iin 21 kyrter zasabariiin ..lməride zakalaagyi bai.. ..a. buzagaigaar kozomdozo ekilsen baina. Odoo 2 traagtar zasabariaas garsan bolboç tyynii çanarni kendeç kereg ygei muu (zasasan rediaatorni goozodog baiba). Selengede kamta 31 traagtar zasabarida oroko tyynees jike zasabarida 17, dunda 12 ba jəriin zasabarida 2 traagtar. Tus MTS-iin direegce bol traagtariigi amzaltataigaar zasabarilza əngərgəsənəəs kabariin tarilgiigi şiidkeze çadaka baisan aikabtar çukala ulas təriin udka çanartai zyiliigi gynzegeigeer oilgokiigi bodoogyi, karin bodoto azal deere oportuniis dyreşel gargaza, traagtar zadlaka, zasaka taaramzatai baira ygei, mergezesen kədəlməriçən ygei, zebseg tonog dutamag g. m. kooson şaltagaanuudiigi gargaza baisan baina. Zygeer tus MTS-de traagtariin stanoog 2 baibaç tyynee keregleze çadadag ygei, 20 avtomaşiiniin baika garaaza barigdaad, mənəə tyyndeni baika avtomaşiina ygei baisan tula tere garaaza dotoroo traagtar zasakadani kamaagyi bolko baigaa. Kedii tiimenyyd bolomzotoi erke baidaliin baibaç, juuç kiigee ygei kooson baiza baisan

Kabaanskiin MTS 8 traagtar zasabarilza gargaba, ene traagtarnuudni 49 proc. zasabarilagdaa, jaakadaa tiimeb gekede traagtarnuudtaa koleençoto vaaliigi tabiaagyi g. m. dutuunuud jike olon.

Gadana traagtar zasabarilka jabadalda zigşyyriteigeer kandaza baisan MTS gebel Kiaagtiin aimagiin Okiino-Kliyçevskiin MTS, tus MTS bol traagtariingaa motooriigi zasuulkiin tula Selengiin MTS-de acaraad (Kiztraagtarceentriin biçegiin josoor) Selengiin MTS-iin abça əkə ygeideni Deede-Yde koto acarza kajaza orkiood gederge Okiino-Kliyçaadaa buçaçasan baina.

Bygedeesni deere baisan gazar gebel Gaşeiskiin MTS-de. Ene MTS-de traagtariigi zasasaniigaa çanar ba toogiinç talaar bişe MTS-daas deere jərdəə gancakan mergezeltei kədəlməriçən bolboç, zasabariiingaa kədəlməride şuud orozo, erçemteigeer jabuulza baisan baina. Uul MTS-de zasabarilagdaka traagtarnuudni bol 20, tyynees jike zasabarida oroko 1 traagtar, dunda 12 ba caadteikini jəriin zasabarida oroko azai.

Dekaabriiin 1-nii ədər kyrter byke MTS-yyd jərdəə 4 traagtar zasaza gargasan ba mən zasabariiin brigaadta azaliini emkidkelge muu, kiisen azaliini tələbəri caarsan deere yldedeg, socialiis məriicəə ba gabşagaiçalgiigi jabuuldag ygei (Selenge ba busad)

Olonki MTS ud bol traagtoriin zasabarida kereglegdeke baira, zebseg tonog bolon zapaas keregyydiigi gyiced beledkeze kangaagyi Ene kereglelyydiigi Kraasnojaarskaas abadag baibaç, enyynde oçoko, acarka g. m. garza jike gardag baisanaas Kizaariin gazariin tasag bol Byrrespyybligiin MTS diigi kangakaar Deede Yde kotodo baaza bii bolgokiin togtool gargasan baigaad ene togtool mənəə kyrter bejelyylen gyicedkegdeedyi baiza baina. Mən Selengiin ba Gaşeiski MTS dta egtəəsn zasabariiin keregselyyd Deede Yde kotodo jireseer nileenudaan bolboç, tüs MTS ud enyyniigi jireze abaaçana ygei.

MTS ud bol beledkeltei kaadr kədəlməriçənəər jike dutamag, ecəən kədəlməriçəntei baibaç tyynee ediin talaar muu kangadag, enyynii ulamaas tere kədəlməriçəni togtookogyi garça oçoko jabadal yrgelzeldeg baina (ilangajaa Selengiin MTS de)

Iimenyyd gynzegei dutagdaliin baisaniigi temdeglen Dyyrgeltiin komiisa bol keden olon kemzeenyydiigi abça, tus MTS diigi Areemze ba PVRZ iin mikaaniçeski masteriskoido kamzuulsan baina.

Mən MTS diin mergezeltei kədəlməriçənii keçeneen baisaniigi şalgan yzeed, çukala keregtei kədəlməriçəniigi olozo ilgeke ba zasabariiin kədəlməriigi udaarno josoor jabuulkiin niitiin kədəlməri jabuulkiigi yiledberiçenii eblelyydiin Buriaad Mongoliin şoveedte daalgaba. Gadana kədəə azaliin maşiiniin zasabarida kereglegdeke zyileer kangaka baaza Deede Yde kotodo bii bolgoko tukai Moskvaada zuurçalga kiike ba basa Kizaariin traagtarceentrees Buriaadiin MTS dte kangaltatai kətəlbəri tuslamza əgədəg ygeigi Kolbootiin AKS iin dergedeki Dyyrgeltiin komiisada medyylke geze togtooson baina.

Respyybligiin byke MTS ud bol əəriingəə dutuu zyilyydiigi oiriin cagaa usadkaza kədəlməriəə bolşoviig opiratiivno josoor şinedken tabiaad, BK (b) Namiin 17 dugaar kuralda əəsədiingəə ilaltiigi raaportalkiin tələə temeceke josotoi.

„XVII dugaar kuralda beledkeke jabadal-Socialiizmiin teløø temeceliin byke yçaastoguud deere kedølmøriiigi yzegdee ygei teempeer ørgødkekø jabadal møn“ (Raazymov)

Abasan ujalganuudiigi kerzerge gyicedkegdeze baisaniigi ødør byri şalgan yzeke.

Buriaadiin yiledberiiin oronuudiin, traansportiin ba şine barilganuudiin udaarna brigaadanuud, ceekenyyd bolbol BK(b) Namiin XVII dugaar jike kuraliigi ugtuulan, tyynde erkim sain yiledberiiin belegtei jireke geze, beledkeliin kødølmøriiigi nen ørgøør jabuulza baina.

Tøbiin oorgon „Praavda“ sonin bol XVII dugaar kuraliin neremzete bykekolbootiin yiledberiiin dobtolgo sonoskoson bøgøød, tyynii byke yiledberinyydiin ceeke brigaadanuud jikedee saişaaza, tyynde ynen zorigooroo şuud orolcozo baisan yjetei.

Manai Buriaadiin aza yrledberinyyd deere ceekenyyd, brigaadanuud, proraabuud uul bykekolbootiin yiledberiiin dobtolgodo basa şuud orolcozo øøsødtøø baatarlig ujalganuudiigi abça baina.

Ene bol ton sain yyskelyyd møn, zygeer biden bol namiin XVII dugaar kuraliigi kooson ynemlelgeer, aman ujalganuudiigi abalgaar ugtaka josotoi bişe, karin øøsødtøø abasan ujalgnuudiigi ynen zyrkenees bodoto azal kereg deerni dutuu ygei gyicedkesen ynekeer bolşoviig kødølmøriiin todo amzaltanuudaar ugtaka bainabdi.

Iigeed baikada manai ene geseer erkilke gol zorilgo bolbol øøsødtøø daiçalkii ujalganuudiigi abakiin kazuugaar, uul ujalganuudiin kerzerge bodoto kyçende orozo bykiigi ødør cag byride aldad ygei şalgan yzeke josotoi bainabdi,

Basa yiledberi sangiin gyicedkeliigi gyiced dyyrgekedee toogiin kazuugaar çanariigi jike nariaar baicaaza yzeke çukala kødølmøriiin çanariigi eris deeşilyylke, byteesen edleliin yniigi şuud kimdaruulka. azaliin tømør zarşamiin cokilgiigi bata bekizyylke—ede gol ysloov bolko josotoi.

BK(b)Niin XVII dugaar kuraliin neegdeke ødør kyrter 40 şakan konog yldeed baina. Iimede aza yiledberiin froont deere şiidkekii amzaltanuudiigi dabaka jabadaliigi dekaabriiin syylşiin dekaada ba janvaariin tyryyşiin kojor dekaada bolno.

Nøkød aa! øøsødtøø abasan ujalganundiigi bodoto azal kereg deereni kelberilygei şuud bejelyylze XVII dugaariigi erkim sain amzaltanuudaar ugtakatai kamta buriaad ulasiigi kolbooto ulas dotoroo tyryy zergiin rispyyblig bolgojaa.

Şara kaliuun

Buriaadiin gigaanta deere udaarna brigaadanuud Bykekolbootiin yiledberiiin dob tolgodo şuud orolcozo baina

Buriaadiin gigaanta-paravoozvogoon zasabarilaka zavoodiin şirem—şudkalaagiin ceekiin barilgaçad bol namiin XVII dugaar kuraliin neremzete Bykekolboto yiledberiiin dobtolgodo şuud orolcobo.

—Bide, modonii darkaçuudiin brigaada bol manai gyn namiin XVII dugaar kuraliin neriigi øør çølkiin tula çarmain temeceze bøgøød yiledberiiingee prograamiigi cag bolzor dotoroni 20% ilyybçelen gyicedkekiigi øøsødtøø ujalga abanabdi-geze udaarnig- brigadiir nøk. Tesleenko kelene.

Modonii darkaçuudiin nøkød: Tesleenkiin ba Antoonoviin brigaadanuud PVRZ deere erkim sain suurinuudiigi ezeleze namiin XVII dugaar kuraliin neriigi øøreçølkiin tula møriicøze socialiis doogovor batalsan baina. Basa stekoolçoguudiin nøk. Berlooviçiin brigaada bol gazariin kødølmøridø jabadag ekeneriin nøk. Kataylinii brigaadatai møriicøønii doogovor batalzai.

Tømør şukalaagiin ceeke bol niite deere dooro dursagdasan ujalganuuudiigi ababa:

—Dekaabri sariin yiledberi sangiin prograamiigi 10 proc. ilyybçilen gyicedkeke;

14 keseg seekmentiin feermenyydiigi beledkeze 22 kesegiigi suulgaka;

—3000 t e b k e r meeter oroigi dulaalan kuçaka ba modon şalanuudiigi, kojordoki dabkariin aslaagi beledkeke;

—6000 şkaala-bitoon jagtalka ba funaariin preplieed togtooko;

—Namiin XVII dugaar kuraliin neegdekeke cag kyrter tømør şudkalaagiin ceekiigi montaazada økø;

Proguul, kedølmøridøø kozomdozo garaka ba kødølriøøs urid garaza oçoko jabadaluudiigi cøm usadkaka.

Tømør-şudkalaagiin ceekiin kid øøsødtøø deere dursagdasan ujalganuudiigi abça daiçalkii josoor cag bolzortoni gycedkeke kiigi ujalgalka zuuraa 2-deki proraab pyynketiigi sociamøriicøødø urina.

Enyyntei kamta nøk. Anyytoviin çukala ankaralaa kanduulkani kireødøsøn matiriaaliini dutamagaadag ba çanar muutai baidag.

Manda kodo azal ygei . zogsoko cag jiredeg, kerbee enyynees koişo modonii materiaalaar gyiced kangaza çaadaa ygei bol øøsødtøø abasan ujalgaa dyyrgeze çadaka ygei bainabdi—gene.

Gurbadugaar proraab pyynketiin zorilgo bolbol udaarna brigaadanuudiin bejedee abasan ujalganuudiigi bodoto deereni bejelyylke keregte bolko tuslamza kyrgeze, kereglegdeke materiaalaarani kangakakiin tula eris kemzee abka josotoi.

Z. Baldanzaboon.

Şerem-şudkalaagiin ceeke—XVII dugaar namiin kuraliin neriigi nerlyylne.

(RVRZ-ees manai tuskai biçegçees)

RVRZ-iin şerem-şudkalaagiin ceekiin udarniguud ba brigadiirnuudiin kamta deere 100 şakam kynii miitinge deere namiinXVII dugaar kuraliin neriigi nerlyylke geze negen duugaar şiidesen ba uul ceeke bol XVII dugaar kuralda beleg bolgon ceekee montaazda økø baina.

Z. B.

Gaaponoviin udarna brigaada XVII dugaariigi udaarna ugtaza baina

Melkombinaad deere modonii darkaçuudiin nøk. Gaaponoviin udaarna brigaada namiin XVII dugaar kuraaliigi bolşoviig kødølmørløør ugtaza baina. Nøk Gaaponoviin brigaada bol Moskvaa kotoos uul barilgada jiresen baina. Uul brigaada tøsøbøø 150 proc. gyicedkesen ba enyynii urida „şarikopodşiibnig“ geze zavood deere kødølmørilkødøø basa udaarnaar kødølmørildøg baisan.

Gaaponoviin brigaada jike ebtei kedølmørildøg, kødølmøridøø bygede kariuucalgatai asanaa mededeg, ezegyi jabadal ugta baidag ygei.

Negenta udaarnaar kødølmørilze yiledberiiin sangiingaa tøsøbiigi ilyybçilen gyicedkedeg baikadani azaliini byteese jikedeze, kødølmøriçønii kølsøn jikededeg baina gebel, olonkini ødøriin 13-15 tøk. køløseniii kødølmøri byteene.

Uul brigaadada kamta 25 kyn bøgøød barilgiin eces kyrter bajee bøkøzyylsen baina.

Gaaponoviin brigaadiinkid kødølmøridøø erkim zişee karuuldag, gebeç eçøø sainaar kødølmørilekø argatai baibaç barilgiin matiriaal dutaza baga bişe saad uçaruuldag baina.

Gaaponoviin brigadiigi barilgiin matiriaalaar gyiced kangakatus Melkombinaadiin zygees bolko kemzee abka çuka la baina

D.

Manai daiçalkii ujalganund — XVII dugaar kuralda beleg

Namiin mozlin idebkitenii stooloviin kødølmøriçød kamta deere 30 kyn namiin 17 dugaar kuralda beledkeke tukai asuudal øøsødiingøø niitiin cuglaan deere kelceke zuuraa, uul kuraliigi ugtuulan erkim sain belegtei jireke geze negen duugaar şiidkeze øøsødiigi udaarniguudta sonoskozo dooro dursagdasan onco todorkoi ujalganuudiigi abanabdi.

1. Idee kooliin çanariigi eris saizaruulka ba olon janziia idee beledze, kyyknide øgødøg produugtiigi zøbøør ba gyiced gargaşalka.

2. Idee kool øgøgçød persionaaliin dunda sojol nebtereliin kødølmøriiigi nen ørgøør erkileze enyynii yndesen deere idee legçedte bydyygeer kandaka jabadaliigi usadkaka.

3 Øøsødiingøø teeknigiin ba ulas tøriin talaar medeke ygei jabadalaa cøm usadkaka.

4. Arig ceberiigi ton narinaar sakika ba azaliin zarşamiigi eris deeşelyylke.

5. Stoloovodo øgtøsøn produugtiin ba bodoto deere tabigdasan ideenii yne cengiigi narinaar baicaaza ideenii yniigi kimdaruuikiigi kyceke.

6. Niitiin ba profsojuuziin kødølmøridø ton idebkitei kabaadalcaka ba sara byriiingee yiledberi sangiin tøsøbiigi 100 proc. deeşelyylke.

7. Stoloovoo oiriin cagta 50 proc. yndesezelyylke ba tedenii mergezeliigi deeşelyylke.

8 Ceekenyydiin koorondo batalsan soc. møriicøønyydiigi cag yrgelze şalgaza yzeke ba udaarniguudiigi ileryylze şagnaka.

Stolooviin byke kødølmøriçønii daalgabariaar:

Neydaaçnaa

Ramaanov ba

Şprootovaa

Namiin 17 dugaar kuraliigi ugtuulan øøsødtøø abasan ujalganuudaa Donbaas gyicedkeze baina

Moskvaa, 13(T) Donbaas bol dekaabriiin doloon ba naimanii ødøryydte çuluu nyyrsenii abalgiigi eris deeşelyylsen.

Dekaabri 7 nii ødør Donbaasiin byke treestenyydiin talaar 160 mingan toonnoos ilyy çuluu nyyrse maltan abça syydkiingee daabariiigi 101,3 proc gyicedkebe.

Dekaabri 8-nii ødør Ykraainiin Dombaas 142 mingan toonno çuluu nyyrse maltan abça syydkiingee daabariiigi 1017. proceent gyicedkebe.

Şinenyyd geryydte naimaanii bairanuudiigi ujalgaçalan baiguulka tukai SSRK iin AKS-iin TOGTOOL

Tovaariin yrgen kereglelilin yiledberiiin ba soveediin naimaanii ørgødøketøi kamta SSRK iin Aradiin Komiaarnariin Soveediin togtookoni:

1. 1934 onoos ekilen kotonuudta ba toskon suurinuudta kotiin kebiin bairiin, zurgaanuudiin ba bişe geryydiin barilgada 2-oos deeşe dabkartai bøgøøseni ton doodo dabkariigi bakerbee kojor dabkar bøgøøseni doodo dabkaraas zariin kubiiigi naimaanii bairada tasalza økø jabadaliin çukala asaniigi medereke.

2. Deere dursagdasan naimaanii bairiin kebiigi ba kemzyyriigi kotsoveeduud naimaanii eminyydeer kamta kelcen togtooko baina.

SSRK iin Arkomsoveediin tyryylegçe
V. Moolotov (Skriaabin)
SSRK iin AKS-iin keregiigi erkilegçiin orlogço
G. Leeplevski
Moskvaa, Kreemli.
dekaabriiin4—33 on.

Geriing ba Dimiitrov—esergyy kojor angiiin teløølegçød

Moskvaa, 14 (T). Tøbiin „Praavda“ sonin bol ekin ninriingaa kagasiigini şakuu Leipcigiin proceeste zoriuulza, „meneødør Leipcigiin, syydçyyg yzeskelengiin syylşiin etaap ekilne“, „Dimiitrov, Toorgler, Popoov ba Taaniv gegçedie çøløøolgoko“ geke metiin garçaguudiigi øgøbø.

Ene niuur bol „Griing ba Dimiitrov—angi angidaa esergyy“ gesen garçagtai biçegees ekilne. Iime garçagtaigaar „Ynzere-Deit“ zurnaal Dimiitrov ba Griingiin, nojaabri dørbønii procees deere cukarişagyi tulaldasanii tukai biçesen juma. „Nege talaas zurgaan sariin torşodo genzeer genzelegdesen, tologoin caaziin ajuul dooro baisan, syydiin zaalaas zandaarmanuudiin kyçeer negente bişe garguulsan, tiigeeçhaa cag zorgoo møkøsø ygei baisan prolitaariiin kubiskalça. Negøø talaas, kødølmøriçøn angida esergyy çusata teerror yyskegçe, plrolitaariiin kubiskalda ters kaşa sanalaar çimegdesen uridiin kaizer kaanii oficeer. Nege taldani, dain ceregiin ajuuliigi esergyycen temecedeg kubiskalça, daiçiigi esergyyceke 1932 onii kongreesiin gaikamşag aldarta kabaatan. Nøgøø taldani, poliiciin deede naçaalnig, negemøsøn germaaniin zebsegzyyleliin emkidkeliigi ba Germaaniiin agaariin bolon gaaziin dainii beledkeliigi oroilon udaridagça. Ene kojor bol ebseşegyi kojor jørtøn ciigi karuulna Dimiitroviin zaakanç sydelgyi Geriingede ceke tabisan asuudalnuudta faşiisiin gyzerdegçed bol çusata keseelteer zanaza kariuucasan. Geriing ba Dimiitrov—esergyy kojor angiiin teløølegçød møn“.

Caaşadaa „Praavdiin“ biçekeni: „faşiis zodçiin keleseni kentataa geiçeb, gaikaltai:—Ene zodçodo ømøørølgiin yge kelekeni jaakadaa keregtei boloo geiçeb. Prolitaariiin dørbøn temecelçediigi çusataigaar kegiigi tuillaka arga zabnuud riingde kelçegyi oloni medee Syyd bol faşiisntauudiigi ga ruulba. Zemelelge zyil zyil rieeree tasacokigdobo, yneke „boloşogyi sityca boizorço lime deerees Geriingiin medyylkeni: baidal as get nege zam bii, juub gek zemelelgiin kedii buruu kada zemeteneiigi keseeke

Keelniin kødølmøriçødiigi caazalba.

Mockvaa, 14 (T). „Praavda“ soniini Pariizadaki korespondeent bol nojaabri 30 nii ødør keelniin zurgaan kødølmøriçødiigi caazalsanii todorkoigi „Jumaniite“ soninoos abça ilgebe „Kubiskalçadiin økøliin tyryynki zobolongiigi karaza kalmasakiin tala tyrmiin gazaa faşiisiin olon yrgeedesed ştyyrmeçed cuglarba.

Kazuudani syke tyşyylegdesen køltøi modonuudiigi toirood nege aluurça, keden tusalagçad syydiin tøryylegçe ba busad zagsaba. Syydiin priigovor ba ørşøøliigi arcasan Geriingiin şiidkeberi unşaza baikadani zur kødølmøriçød bol „delekeid kubiskal mandag“ geze n duugaar kaşkaraldaba. Tiike aluurçiin pomooşnig ud geldeze kødølmøriçødiigi k nodon teeşe abaaçaba. F „kuuli sakigçad“ øøriingøø byteebe.

„Buriaad - Mongoliin Yneniigi“ buşuu tyrgen zakigtii!.

Redaagtor S. Şiraboon

Издательством „Бурправда“ и „Унэн“бурмит №32